Bree, Vaesstraat – Hof van de Deken

Archeologienota, deel I
verslag van het bureauonderzoek

2019K2

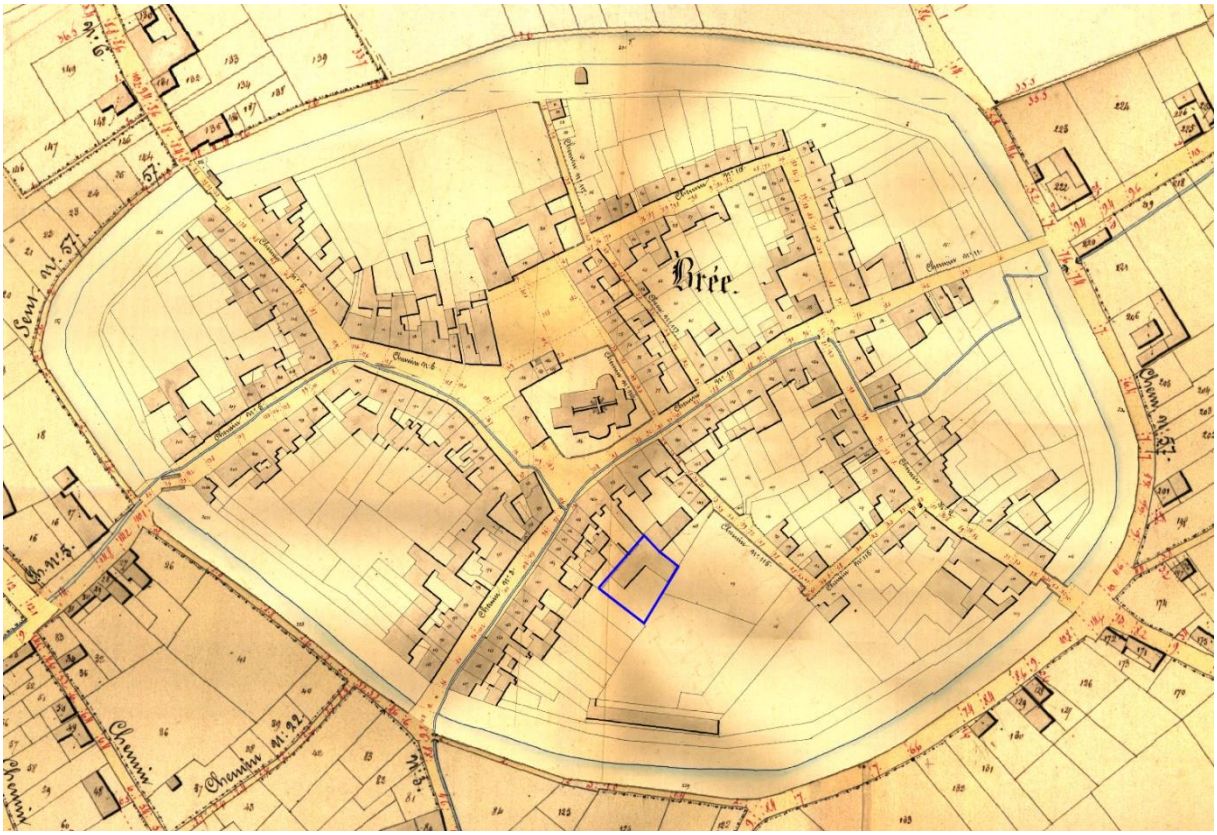

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

Rik van de Konijnenburg, Grauwe Torenwal 6/00/1 - B-3960 Bree (BE)
Mob. 0496 209 018 - e-mail: rik@konijnenburg.com

verwijzing: VAN DE KONIJNENBURG, R., (2019), Bree, Vaesstraat – Hof van de Deken, archeologienota, HAAST-rapport 2019-71, Bree, D/2019/12654/71

© 2019 HAAST bvba, *Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree*

Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg (tenzij anders vermeld)
Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2019/12654/71

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

COVERFOTO: Het centrum van Bree, Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied (blauw omkaderd), © geopunt.be

Inhoud

Verslag van de resultaten van het bureauonderzoek

1. Beschrijvend gedeelte
    1.1 Administratieve gegevens
    1.2 Archeologische voorkennis
2. Onderzoeksopdracht
3. Werkwijze
4. Assessment rapport
    4.1 De landschappelijke ligging van het onderzoeksgebied
    4.2 Historische situering
    4.3 Verstoorde zone(s)
    4.3 Archeologische situering
5. Besluit
    5.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen
    5.2 Advies en afweging van de onderzoeksmethoden
6. Synthese
    6.1 Samenvatting gespecialiseerd publiek
    6.2 Samenvatting niet-gespecialiseerd publiek

7. Bibliografie
8. Figurenlijst
9. Bijlagen

Verslag van de resultaten van het bureauonderzoek

1. Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

Projectcode	2019K2
Actoren	Rik van de Konijnenburg, OE/ERK/Archeoloog/2015/00041
Locatie: Provincie	Limburg
Gemeente	Bree
Deelgemeente	Bree (centrum)
Site (adres)	Vaesstraat – Hof van de Deken
Kadastrale gegevens	Bree, afd 1 sectie B, percelen 580b en 579g (partim)
Oppervlakte onderzoeksgebied	768,12 m²
Kadastraal percelenplan	Zie fig. 2
Topografische kaart	Zie fig. 3
Relevante termen thesauri OE	bureauonderzoek

Bounding Box:

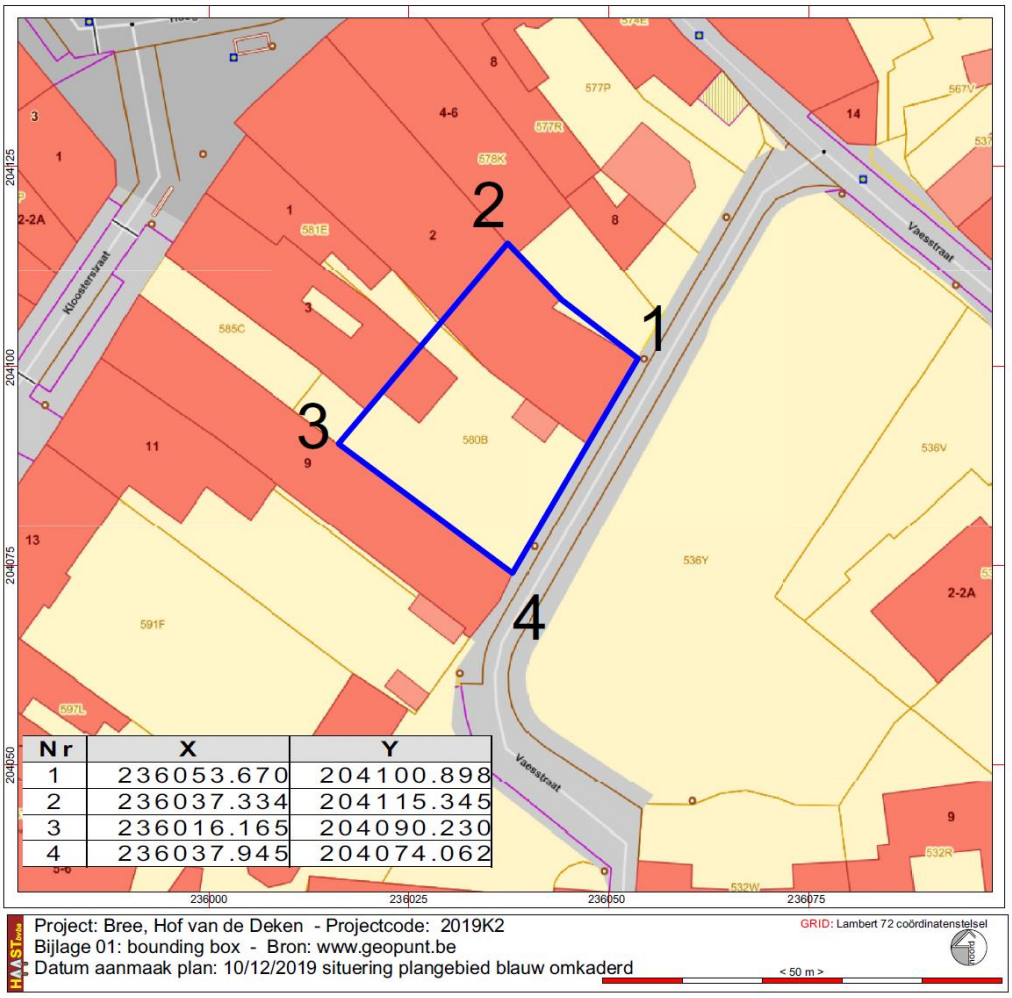

Fig. 1: Bounding Box

Kadastrale gegevens: Kadastrale ligging van het projectgebied: Bree, afd 1 sectie B percelen 580b en 579g (partim). De oppervlakte van het projectgebied bedraagt 768,12 m².

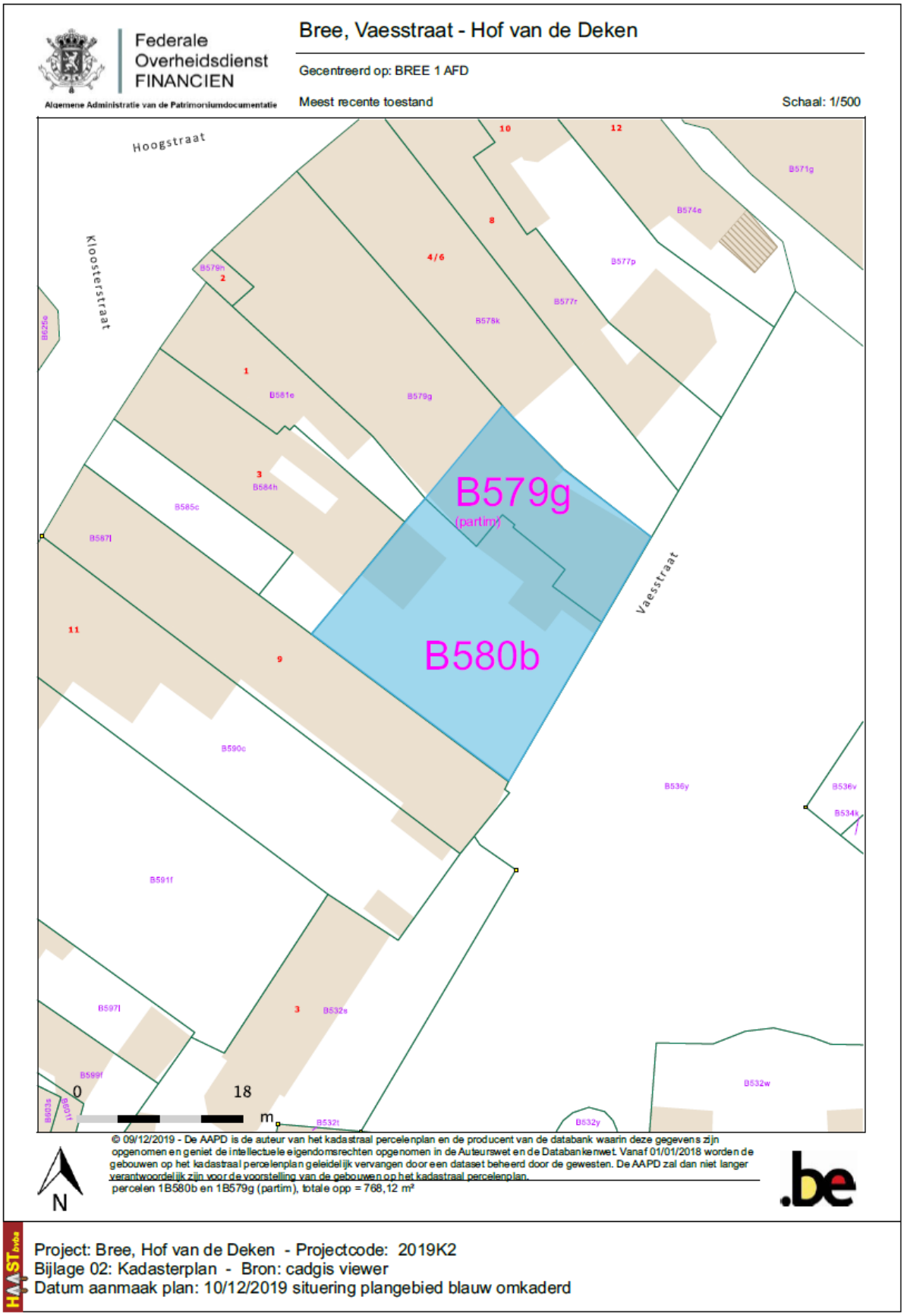

Fig. 2: Kadastraal uittreksel dd. 2019 © cadgis viewer

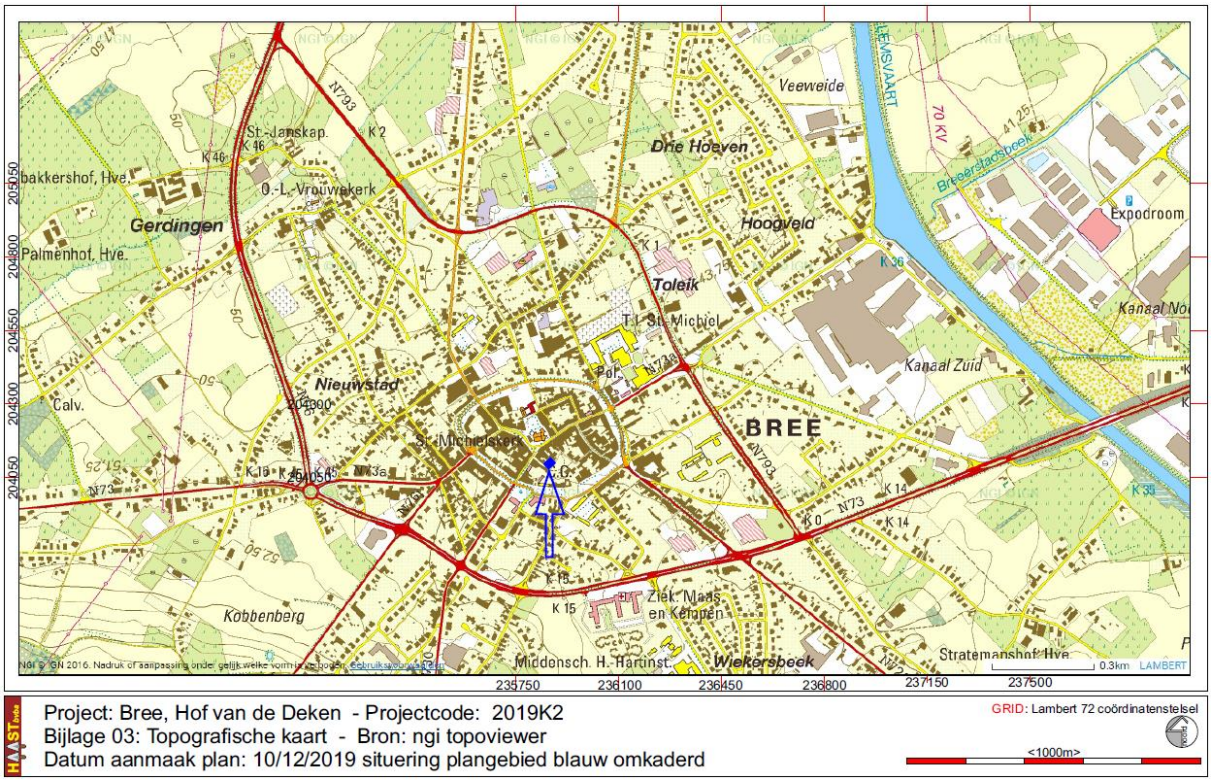

Fig. 3: Situering van het onderzoeksgebied op de topografische kaart 1/10.000. © NGI & cartoweb

Fig. 4: Situering van het onderzoeksgebied op de luchtfoto, orthofotomozaïek 2013- 2015. © Geopunt.be

1.2 Archeologische Voorkennis

Het terrein bevindt zich in het centrum van de historische kern van Bree, aan de Hof van de Deken, Vaesstraat. Binnen het projectgebied zijn tot heden geen archeologische onderzoeken gebeurd, noch zijn er vondsten gemeld.

2. Onderzoeksopdracht

Randvoorwaarden

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag (omgevingsvergunning).

De wetgeving met betrekking tot archeologie omvat enerzijds het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en anderzijds het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 die voor archeologie in werking traden op 1 juni 2016, en navolgende wijzigingen.

Overwegende dat de percelen waarop de vergunning betrekking heeft geheel ~~of gedeeltelijk~~ gelegen zijn in een archeologische zone (historische kern), opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones[1], dan dient een bekrachtigde archeologienota te worden toegevoegd bij de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning.

Uitstel van veldwerk is gerechtvaardigd aangezien de bouwheer eventuele bezwaren uitgebracht in het kader van het openbaar onderzoek gekoppeld aan de omgevingsvergunning wenst af te wachten alvorens verder te investeren in het project.

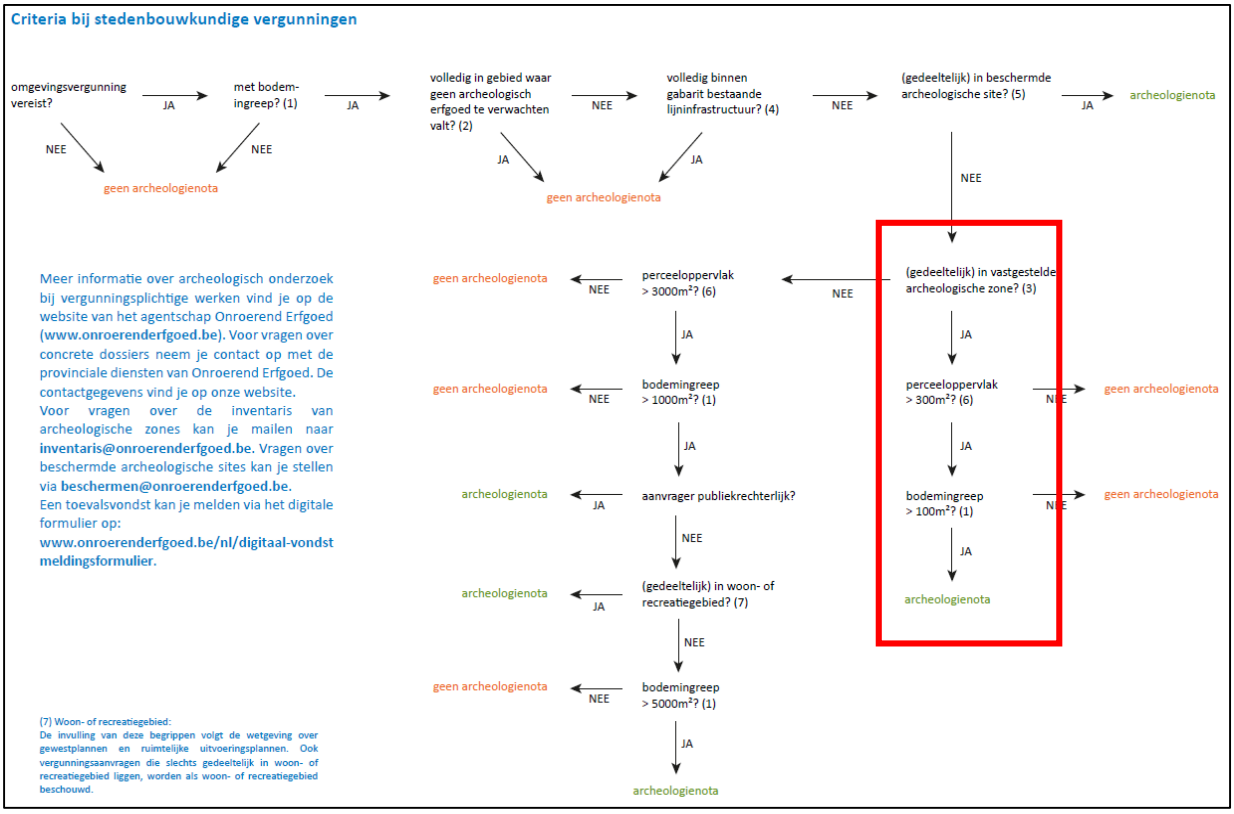

[1] Agentschap Onroerend Erfgoed 2019: Historische stadskern van Bree [online] https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140047 (Geraadpleegd op 10-12-2019)

Vraagstelling

Het bureauonderzoek heeft tot doel het projectgebied archeologisch te evalueren op basis van bestaande bronnen en de impact van de geplande werken op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed te bepalen. Dit houdt in dat er informatie wordt verzameld over de mogelijke aanwezigheid of afwezigheid van archeologisch erfgoed binnen het projectgebied. De kenmerken, de relatie met het omringend landschap, de bewaringstoestand en de waarde van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed worden ingeschat. Ook de manier waarop de geplande bodemingrepen worden uitgevoerd maakt deel uit van de evaluatie.
Het bureauonderzoek formuleert een antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

- welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het projectgebied?
- welke evolutie kende het landschap van het projectgebied?
- welke evolutie kende het gebruik van het terrein?
- wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Beschrijving van de geplande werken

Het bouwprogramma is tweeledig:

1: Het afbreken (slopen) van de achterbouw van het voormalige *Hotel de l'Union* het bestaande gebouw tot in de funderingen, opbreken van ondergrondse leidingen, verhardingen etc. Maar, met behoud van de boom in de hoek van het perceel.

Fig. 5: opmeting bestaande toestand met rood omkaderd de af te breken delen binnen het projectgebied

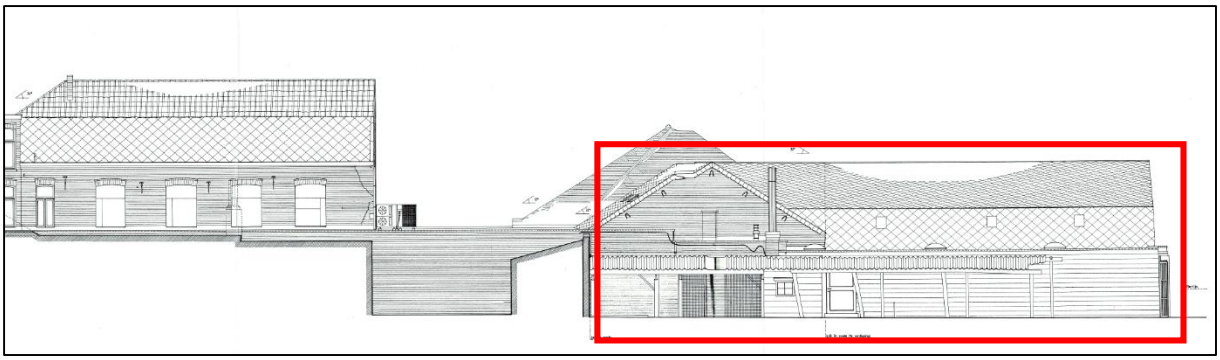

Fig. 6: Opmeting van de bestaande toestand, gevelzicht noord met rood omkaderd het af te breken gedeelte

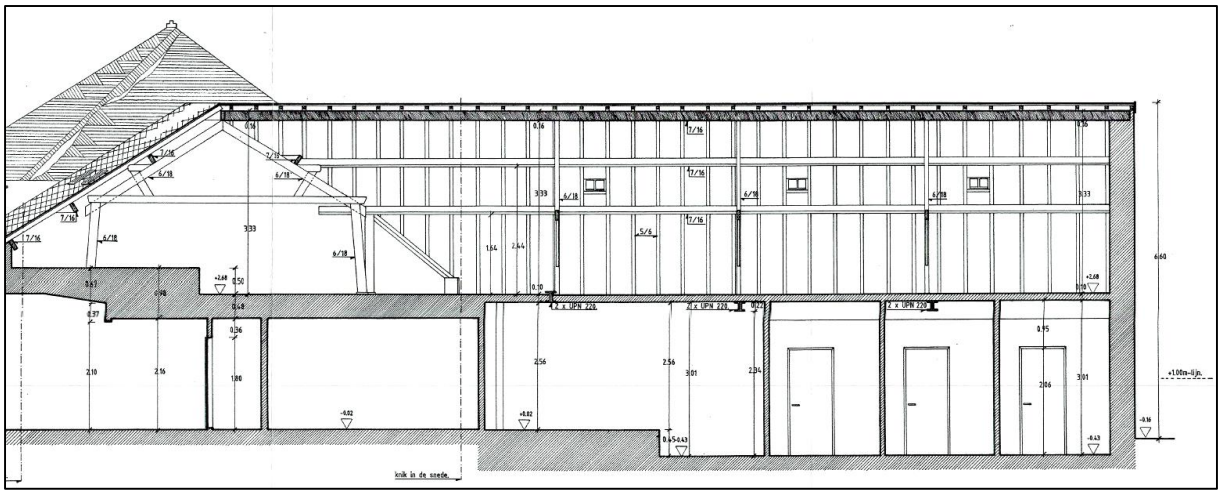

Fig. 7: doorsnede west oost (lengtedoorsnede) af te breken gedeelte

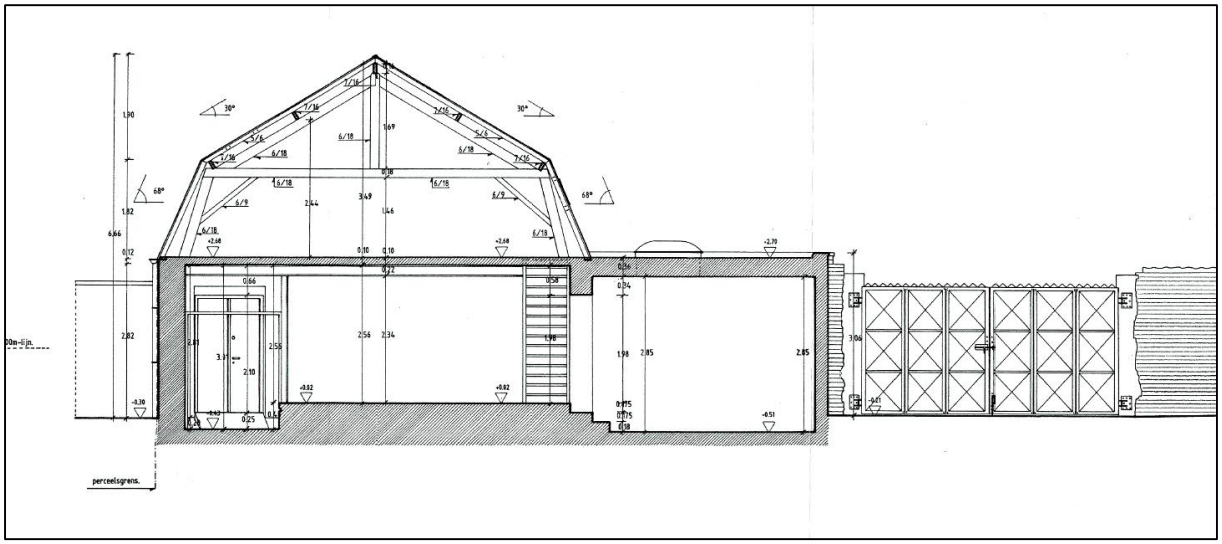

Fig. 8: Doorsnede noord-zuid (dwarsdoorsnede) van het af te breken gebouw

Fig. 9: Actuele toestand van het terrein, panoramische foto vanuit de noordoostelijke hoek

Fig. 10: Actuele toestand van het terrein, panoramische foto vanuit de zuidwestelijke hoek

2: bouw van een appartementsblok, die volledig onderkelderd zal worden.

De kelder zal aangelegd worden op perceel 579g (partim) en deels op perceel 590b en sluit aan bij de straatzijde (Vaesstraat – Hof van de Deken). De oppervlakte van de kelder bedraagt bruto 490 m². De vloerplaat van de kelder zal aangezet worden op een diepte van 3.72 m (vloeroppervlak op -3.42 m) onder het maaiveld (nulpeil van de bouw) De buitenmuren van de kelder zullen dieper aangezet worden. De vloerplaat zelf wordt aangelegd op een PE-folie en is 30 cm dik gewapend beton. Onder de autolift zal de vloer aangezet worden op -4.27m (vloeroppervlak -3.97 m) en voor de liftkoker wordt de vloer aangezet op -5.22 m (vloeroppervlak -4.92m)

De funderingen voor de niet-onderkelderde delen van de nieuwbouw, aan de westzijde wordt een kleine uitbouw voorzien, worden aangezet op vaste grond en minimaal 80 cm onder het toekomstige maaiveld (nulpeil van de bouw).

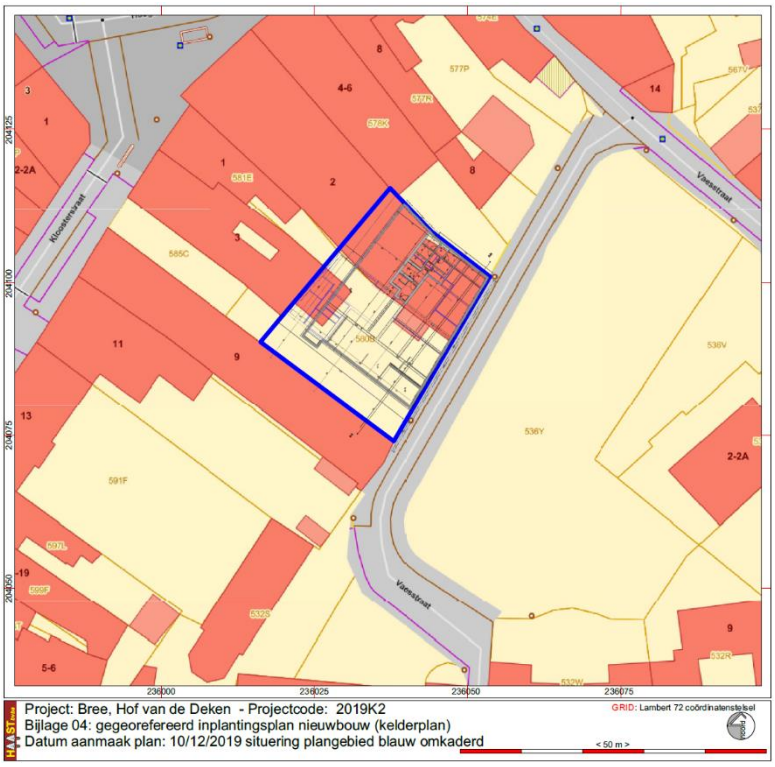

Fig. 11: gegeorefereerd inplantingsplan van de nieuwbouw

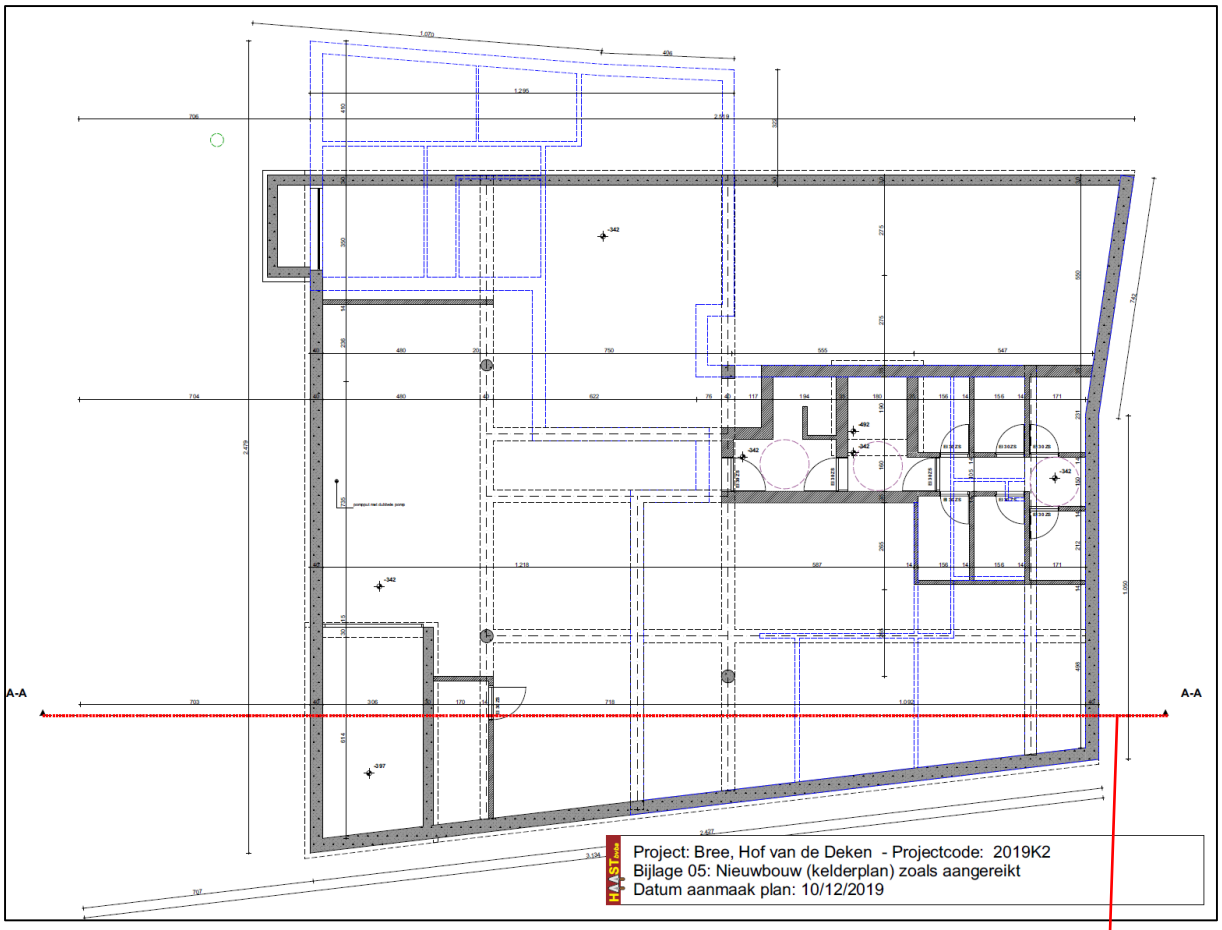

Fig. 12: kelderplan van de nieuwbouw zoals aangereikt

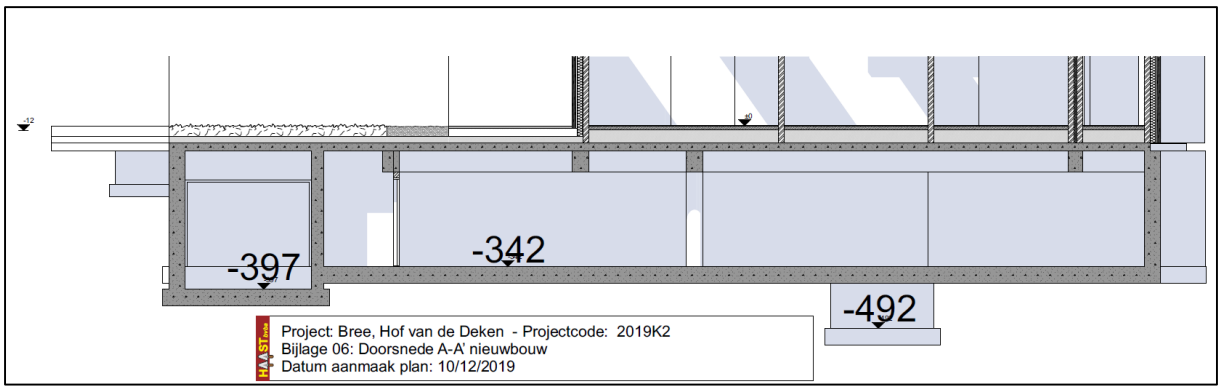

Fig. 13: doorsnede van de kelder

3. Werkwijze

Met dit bureauonderzoek willen we inzichten krijgen in de huidige archeologische, historische en landschappelijke kennis van het onderzoeksgebied en de omgeving. Die inzichten worden verder getoetst aan de geplande ingrepen in de bodem. Het doel is te bepalen in hoeverre verder archeologisch onderzoek aangewezen is om zo te komen tot een programma van maatregelen teneinde de archeologische waarde en mogelijke kennisvermeerdering op archeologisch vlak voor de site en de omgeving van het projectgebied in te kunnen schatten. Om een antwoord te formuleren op de gestelde onderzoeksvragen werden diverse bronnen geraadpleegd waarvan de referenties gebundeld werden in de bibliografie.

Om een inzicht te krijgen in de archeologische kennis betreffende het gebied werd de Centraal Archeologische Inventaris geraadpleegd (cai.onroerenderfgoed.be en geo.onroerenderfgoed.be) en de verslagen van eerdere onderzoeken op aanpalende percelen.

Wat betreft de landschappelijke ligging, de tertiairgeologische en quartairgeologische gegevens en de geomorfologie werd gebruik gemaakt van de websites www.geopunt.be en https://dov.vlaanderen.be. Via geopunt.be werden de historische kaarten geraadpleegd (Ferrariskaart, Vandermalenkaart, Atlas der Buurtwegen), evenals luchtfoto's van het projectgebied van 1949 tot en met 2018; enkel de betekenisvolle foto's werden in deze studie opgenomen. Via het Cartesiusportaal werden de historische kaarten geconsulteerd, ook hier werden enkel de betekenisvolle kaarten opgenomen. Het kadasterplan werd opgevraagd via de publieke cadgis viewer van de federale overheid (http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE).

Alle gebruikte rasterdatasets werden opgehaald via PYTHAGORAS software en bewerkt met CORELDRAW X8.

4. Assessmentrapport

4.1 De landschappelijke ligging van het onderzoeksgebied

Geografische en topografische situering

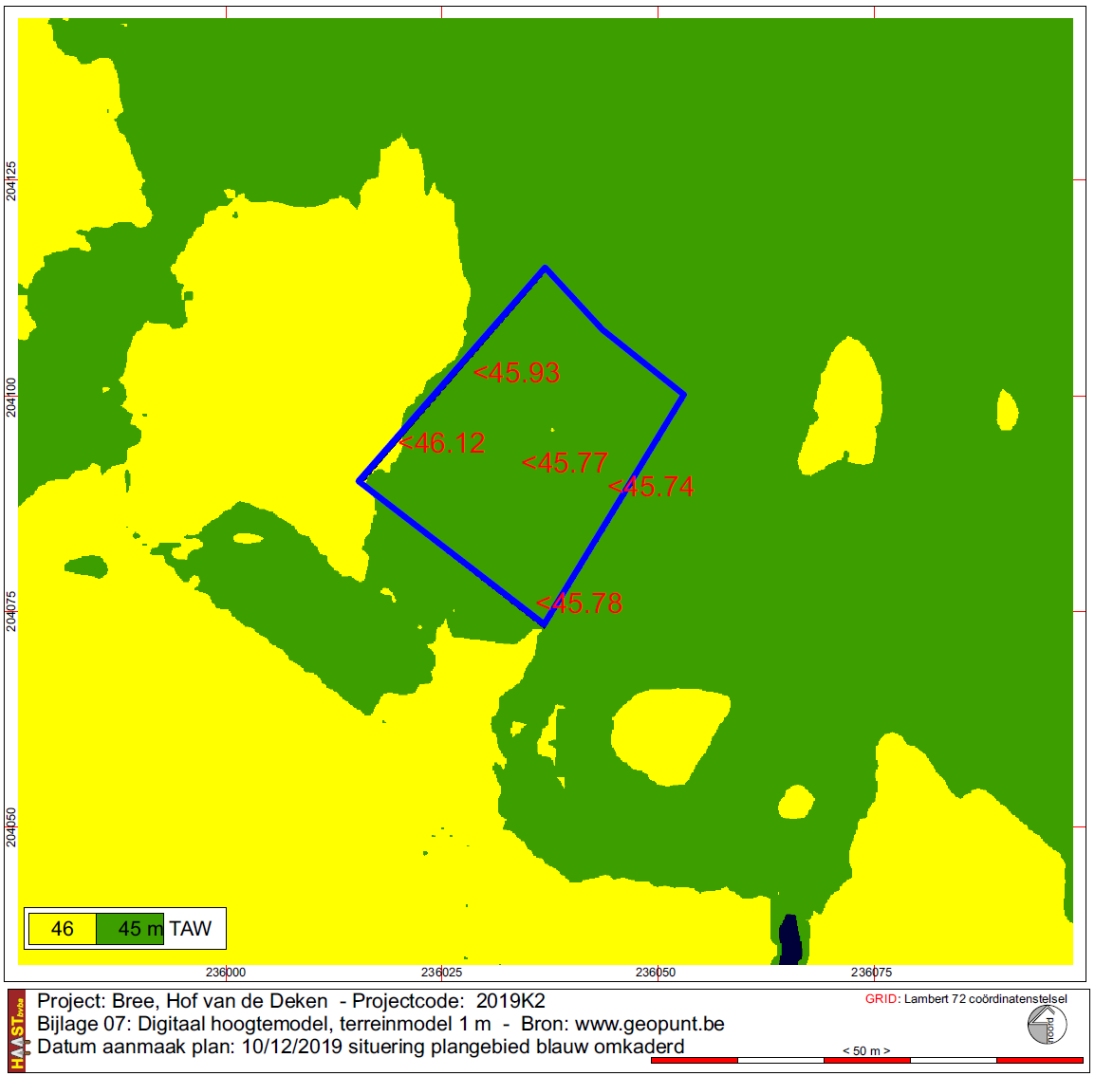

Fig. 14: Situering van het onderzoeksgebied op het DHM LIDAR_DHMV_II_DTM_RAS_1M op projectgebiedschaal © Geopunt

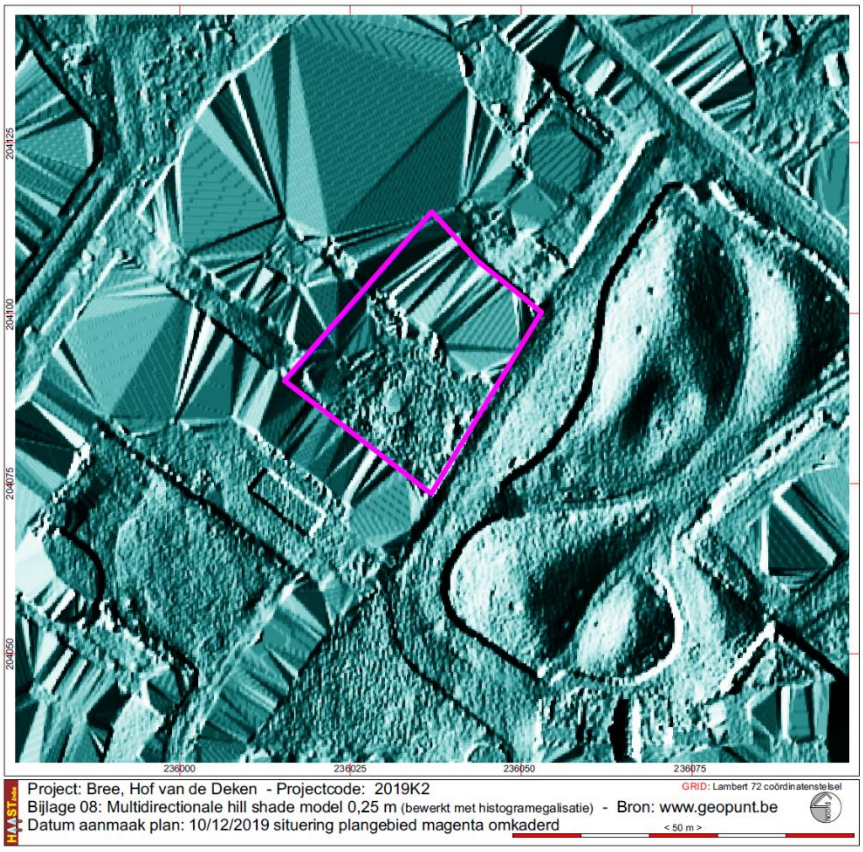

Fig. 15: Situering van het onderzoeksgebied op het multidirectionale hill shade model 0,25 m © geopunt.be

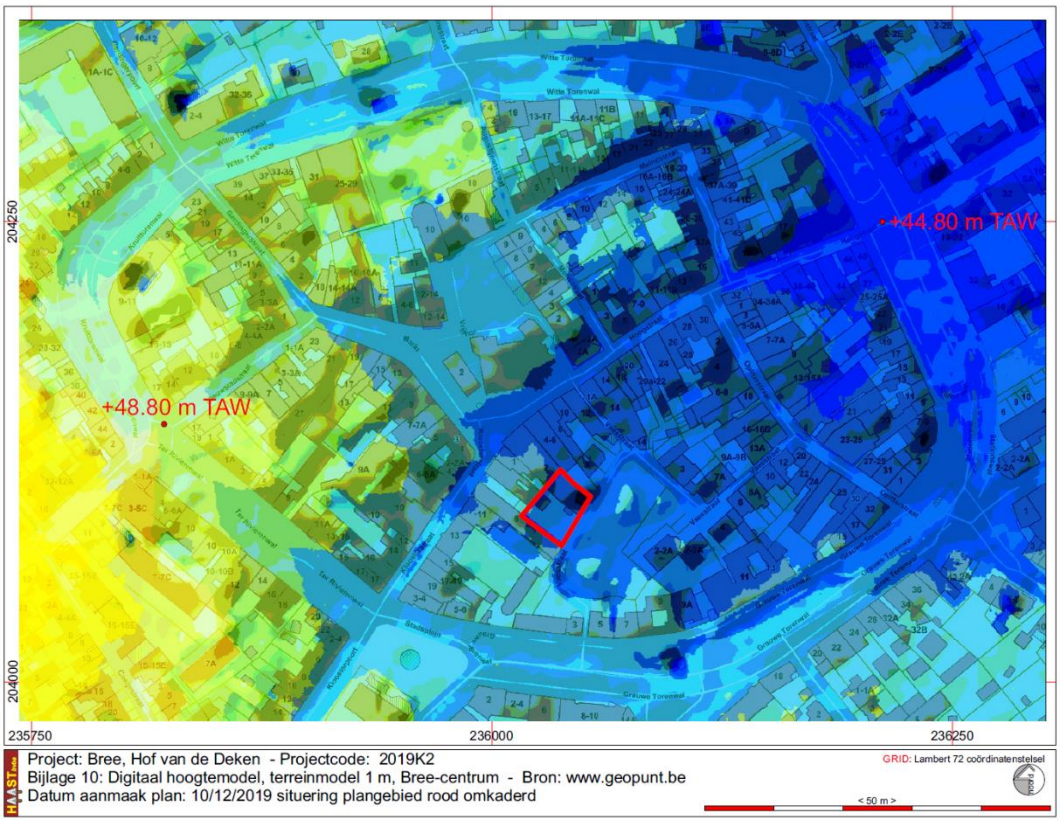

Fig. 16: Situering van het onderzoeksgebied op het DHM LIDAR_DHMV_II_DTM_RAS_1M op macroschaal © Geopunt

Fig. 17: Hydrografische situering van het projectgebied. © Geopunt

De stad Bree aan de rand van het Kempisch Plateau. Dwars door de stad stroomt (stroomde) de Boneputterbeek / Breeërstadsbeek. In 1536 werd een affluent aangelegd van de Filterbeek waarvan het natuurlijke stroomgebied in feite ten noorden van de stad lag, in het dorp Gerdingen. De affluent van de Filterbeek en de Breeërstadsbeek stroomden samen ter hoogte van het huidige kruispunt van Markt, Hoogstraat en Kloosterstraat. Die affluent staat op de hydrografische kaart aangeduid als *Vulterbeek*. De weergave op die kaart, fig. 17, komt geenszins overeen met de huidige loop en zeer niet met de natuurlijke loop van de beek. De Breeërstadsbeek werd na het slechten van de stadswallen en grachten rond 1870 omgeleid via de huidige Grauwe Torenwal en Stationswal om vervolgens terug haar natuurlijke stroomrichting, zuidwest – noordoost, te vervolgen.

Het terrein situeert zich naar hoogteligging rond +46.00 m TAW. Het terrein is licht dalend van west naar oost, van +46.12 m, hoogste punt aan de westzijde, naar +45.74 m aan de oostgrens.

Geologische en bodemkundige situering

Geomorfologisch gezien bevindt het projectgebied zich op de rand van het Kempisch Plateau. Dit manifesteert zich voroal door het relatief grote niveauverschil in TAW-niveau tussen de meest westelijke stadspoort, de Nieuwstadpoort, die op +48.80 m TAW gesitueerd is en het kruispunt aan de Malta, het meest oostelijke punt van het stadscentrum, dat gelegen is op +44.80 m TAW.

Bree ligt ten noordoosten van het Kempisch Plateau in de Vlakte van Bocholt en maakt tektonisch deel uit van Roerdalgraben. De vlakte van Bocholt ligt met 35 tot 40 m boven zeeniveau 25 tot 30 m lager dan het Kempisch Plateau. De vlakte van Bocholt wordt gedraineerd door talrijke noordoost-zuidwest gerichte beken die nauwelijks ingesneden zijn in het landschap en die allen tot het Maasbekken behoren. De Bonneputterbeek of Breeërstadsbeek stroomt ten noorden van het projectgebied. De dikte van de Quartaire deklagen variëren

tussen de 10 en 22 m.[2] Onder deze deklaag dagzoomt als Tertiaire afzetting het lid van Jagersborg van de Kiezeloöliet Formatie, die vanwege de grotere diepte waarop deze voorkomt minder relevant is. Daarom beperkt deze aardwetenschappelijke beschrijving zich tot de Quartaire afzettingen.

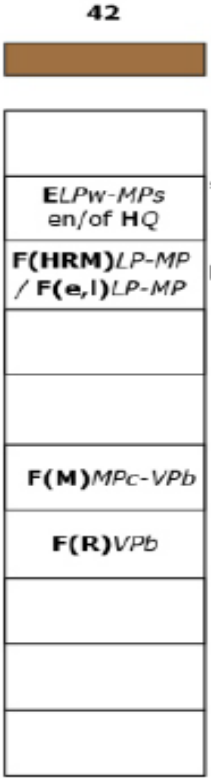

De quartairgeologische sequentie: het gebied is gesitueerd in een zone gekarteerd als profieltype 42. Van de basis naar de top bestaat dit profieltype uit:

- fluviatiele afzettingen (Rijnsedimenten) uit het Baveliaan (Post-Jaromillo – Vroeg-Pleistoceen).
- Daarop hebben fluviatiele afzettingen plaatsgevonden van Maassedimenten van het Cromeriaan (Midden-Pleistoceen) en het Baveliaan) Post-Jaromillo – Vroeg Pleistoceen).
- Vervolgens hebben er fluviolacustriene en lacustro-eolische afzettingen plaatsgevonden in het Pleistoceen (afzettingen bestaande uit klei, zand en silt, vaak rijk aan organisch materiaal) en hellingsafzettingen van het quartair en fluviatiele afzettingen die bestaan uit herwerkte Maas- en Rijnsedimenten van het Laat- en het Midden-Pleistoceen.
- Vervolgens liggen er tot vrijwel aan de oppervlakte eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en/of het Saaliaan (Midden-Pleistoceen) en/of hellingsafzettingen van het Quartair (ELPw-MPs en/of HQ). Plaatselijk worden deze afzettingen afgedekt door fluviatiele afzettingen (incluis organo-chemische) afzettingen (FH) van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan) of zandige eolische afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (EH).[3] Deze laatste fluviatiele en eolische afzettingen uit het Holoceen zijn echter niet aan de oppervlakte te verwachten binnen het onderzoeksgebied. Volgens de quartair-geologische kaart is er een opeenvolging van onder naar boven van Zutendaal grinden, Winterslag zanden en herwerkte Maas- en Rijnafzettingen.[4]

De Bocholt Zanden zijn afgezet door de Rijn tijdens het Vroeg-Pleistoceen. Ze bestaan uit middelmatig tot grof zand (354 µm en 707 µm), met bijmenging van fijn grind, dikwijls granulegrind, en vooral onderaan met talrijke kleibrokken. De Bocholt zanden zijn afgezet tijdens het Vroeg-Pleistoceen door een verwilderde rivier met vooral in het begin van de afzetting een zeer grote sedimentlast.[5]

De Winterslag Zanden zijn afgezet door de Maas tijdens het Vroeg-Pleistoceen. Ze bestaan uit middelmatig tot grof zand (minstens 75% is kleiner dan 500 µm) met grinden die verspreid of in banken voorkomen. De sedimentaire structuren wijzen in de richting van een verwilderde rivier in een koud klimaat. Het Lid van Zutendaal is een afzetting van fluvio-glaciale grove Maasgrinden al dan niet met plaatselijk geïntercaleerde leemlenzen. De grinden zijn afgezet door een verwilderde grindrivier tijdens het Cromer en/of het Vroeg-Pleistoceen in een koud klimaat en later verweerd tot de Bodem van As. Het verbreidingsgebied valt samen met een deel van het Kempisch Plateau en breidt zich verder uit naar het noordoosten over de rand van Bree heen.[6]

De herwerkte Maas- en Rijnafzettingen bestaan zoals uit hun naam valt af te leiden uit geërodeerd en opnieuw afgezet materiaal dat oorspronkelijk door Maas, dan wel door de Rijn werd afgezet. Omdat in en nabij het plangebied voornamelijk Maasafzettingen in de ondergrond voorkomen bestaan de afzettingen in het plangebied waarschijnlijk uit herwerkte Maasafzettingen. Vanwege de ligging aan de voet van het Kempisch plateau is dat ongetwijfeld ook het herkomstgebied en zijn het in principe puinhellingafzettingen of puinwaaierafzetting.

2 Beerten, 2005, 21.
3 Databank Ondergrond Vlaanderen, Beerten, 2005, 26 en 29.
4 Beerten, 2000, Beerten, 2005, 26.
5 Beerten, 2005, 27.
6 Beerten, 2005, 27.

Zoals boven beschreven bestaat de ondiepe ondergrond uit eolische afzettingen. Deze afzettingen behoren tot de Formatie van Wildert en worden ook wel dekzanden genoemd. De Formatie van Wildert is afgezet onder periglaciale omstandigheden gedurende de Pleniglaciale periode (Brabantiaan) van de laatste ijstijd (Weichseliaan).[7] Ze zijn gekenmerkt door een zwakke parallelle gelaagdheid waarbij lemiger en minder lemiger laagjes elkaar afwisselen. Lokaal kan er grindbijmenging optreden door cryoturbaties.

Na de overgang Pleistoceen/Holoceen kon de vegetatie zich herstellen, waardoor er een meer uitgesproken bodemvorming kon optreden. Afhankelijk van de bodemvruchtbaarheid en waterhuishouding ging de bodem verbruinen, dan wel podzoleren. Een nattere bodem werd een humushoudende bovengrond gevormd met verschijnselen behorend bij een fluctuerende grondwaterspiegel zoals uitgesproken roestvlekken of ijzerconcreties in of net onder de bovengrond.

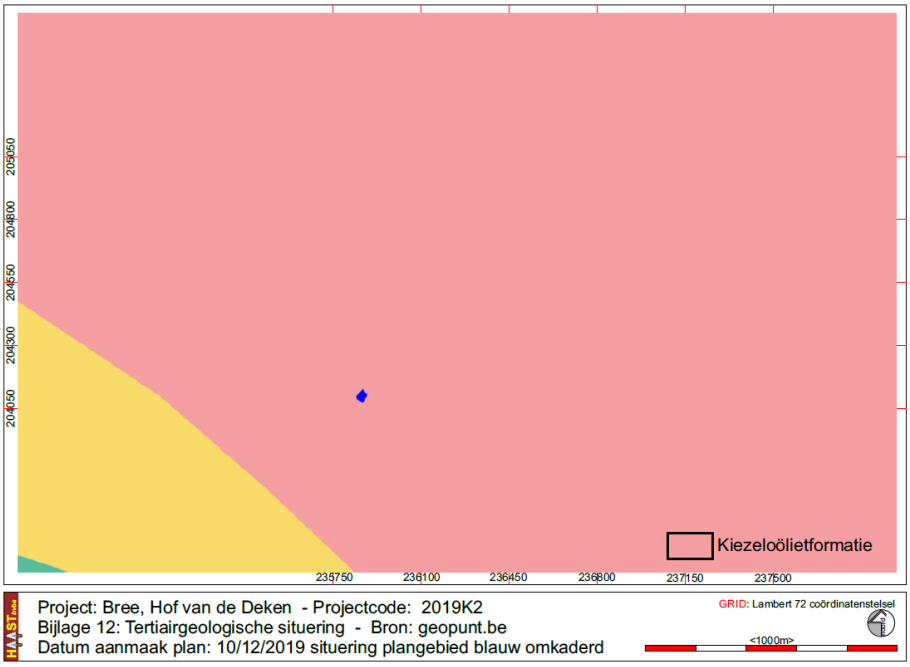

Fig. 18: Het onderzoeksgebied op de tertiairgeologische kaart © geopunt.be.

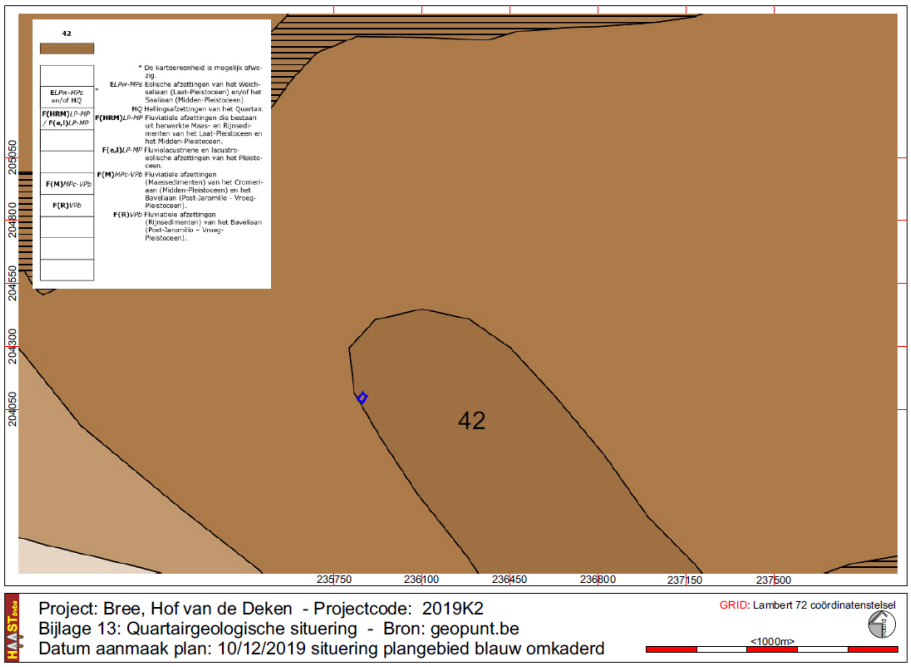

Fig. 19: Het onderzoeksgebied op de quartiairgeologische kaart en de profieltypefiche 42© geopunt.be

[7] Beerten, 2005, 26 en 29.

Het gebied staat – logischerwijs – op de bodemkaart van België gekarteerd als OB; bebouwde zone. Rondom het historisch stadscentrum komen voornamelijk S-bodems voor, lemig zandbodems met drainageklassen b en c, meestal met m als aanduiding voor de profielontwikkeling, plaggenbodems, en een t als prefix (substraat aanduiding) of als aanduiding van de variante van het moedermateriaal; beide wijzen op grintbijmenging.

Op de WRB-kaart staat het gebied ingekleurd als een technosol; bodem met grote antropogene invloeden. Rondom het stadscentrum is de meest prominente gekarteerde bodem een pa bodem: plaggic anthrosol, een antropogene plaggenbodem.

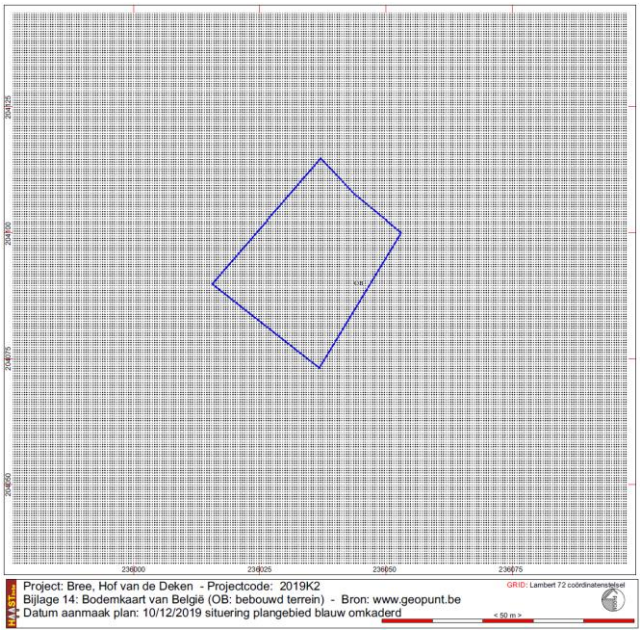

Maar, gelet op het feit dat het projectgebied gelegen is binnen de historische kern van de stad Bree is het vooral belangrijk dat de bodems op t-substraten ontwikkelden; grindrijke ondergrond. De WRB-kaart is één grote witte vlek en wordt daarom niet afgebeeld.

Fig. 20: Het onderzoeksgebied op de bodemkaart volgens de Belgische Classificatie © Databank Ondergrond Vlaanderen.

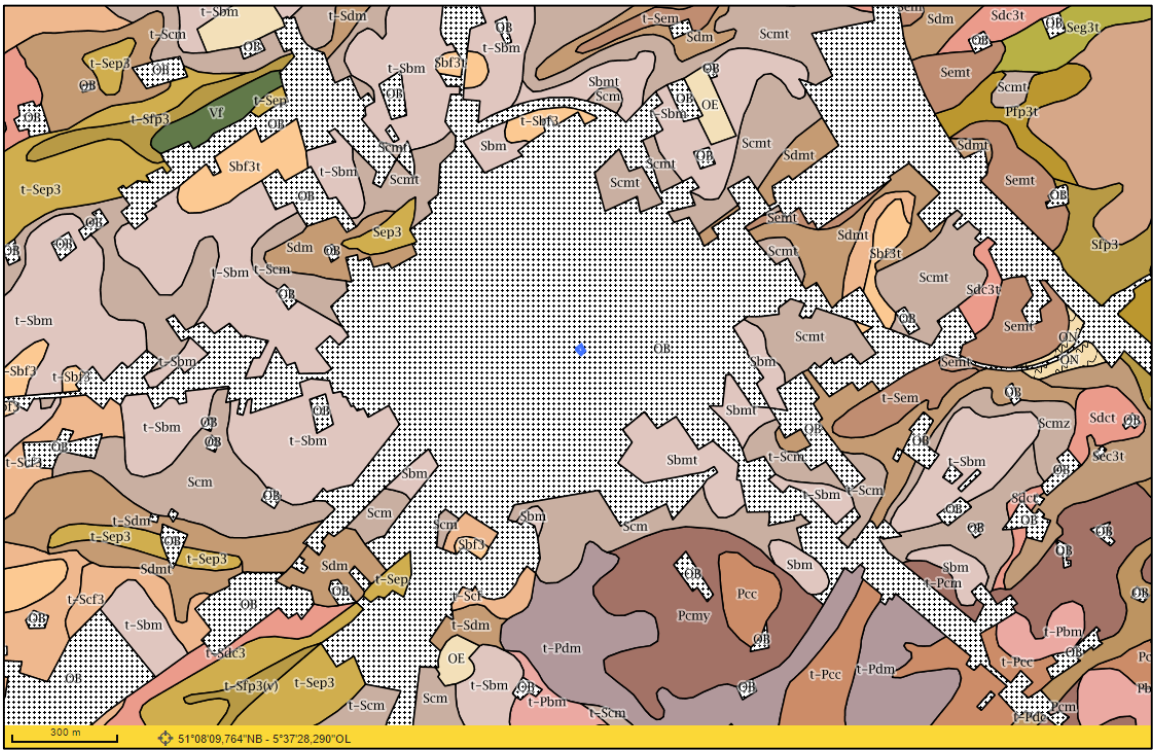

Fig. 21: het onderzoeksgebied (blauw vierkant) op de bodemkaart van België op macroschaal © geopunt.be

Op de **bodembedekkingskaart opnamejaar 2015** is het projectgebied deels ingekleurd als bebouwd, deels groen als aanduiding van grassen en deels donkergroen, bomen en struiken.

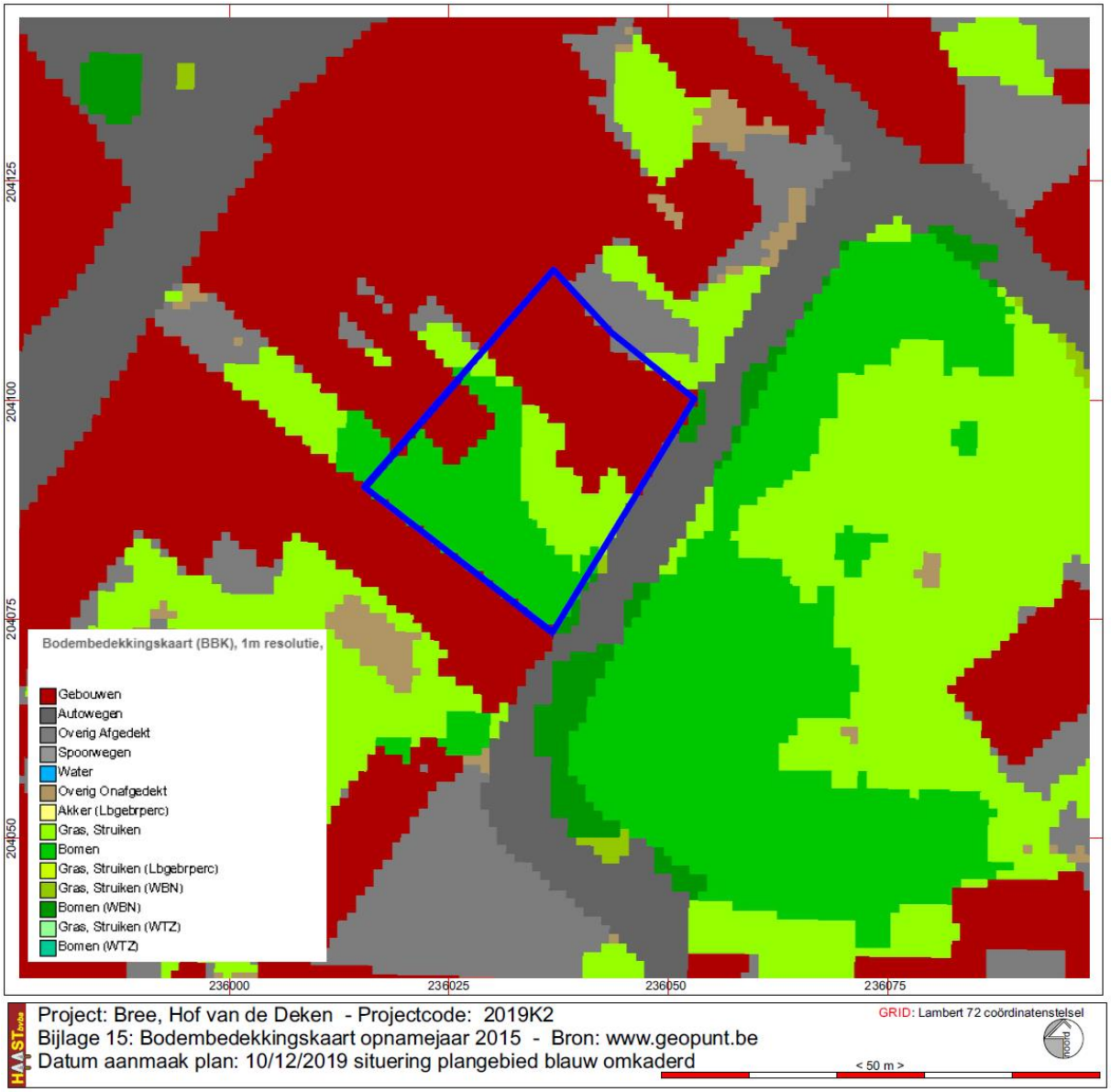

Fig. 22: Het onderzoeksgebied op de bodembedekkingskaart opname 2015. © Geopunt.

4.2 Historische situering

Het projectgebied is aan de Hof van de Deken/Vaesstraat en maakte gedeeltelijk, de bestaande achterbouw, deel uit van het voormalige *Hotel de l'Union – De Unie.* Dit gebouw is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed[8] maar is in de vaststellingslijst opgenomen onder de benaming *Herberg in de Croen*: voormalige herberg en afspanning, één van de belangrijkste van Bree. Voor het eerst vermeld in 1555 als eigendom van Jan van Mewen. Ruim breedhuis met huidig, neoclassicistisch uitzicht uit eind 19de eeuw, doch oudere kern uit de 17de eeuw, herkenbaar in het volume, de steile dakhelling, en de smeedijzeren muurankers met krullen in de rechterzijgevel. Het was in de 18de (Ferrariskaart, 1771-77) en de 19de eeuw (Atlas van de Buurtwegen, 1845 en stafkaart van het Dépôt de la Guerre, 1878) een zeer ruim complex, met dienstgebouwen aan de zijde van

[8] Agentschap Onroerend Erfgoed 2019: Herberg In de Croen [online] https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/70823 (Geraadpleegd op 11-12-2019)

de huidige Vaesstraat; het was in 1845 eigendom van de weduwe de Borman, die er een winkel hield. Bakstenen gebouw met gecementeerde lijstgevel; zeven traveeën en twee en een halve bouwlaag onder zadeldak (leien), met twee dakvensters. De benedenverdieping werd gewijzigd. Rechthoekige vensters op de bovenverdieping. De binnenkoer is verdwenen en volgebouwd. Momenteel en sinds ca. 1960 is het pand omgebouwd op de beneden verdieping als grootwarenhuis, eerst Nopri, nu Kruidvat.

Fig. 23: Gevelaanzicht van het Hotel de l'Union © www.delcampe.net

Fig. 24: Zicht op de binnentuin van het hotel © www.delcampe.net

Historische situering van de stad:

Beschrijving[9]

Het projectgebied situeert zich binnen de afbakening van de historische kern van de stad Bree. De motivatie tot afbakening als historische kern beschrijft de geschiedenis als volgt :

In een oorkonde van 1007 bevestigt de Rooms-Duitse koning Hendrik II de schenking van 3 kerken Hameritte (Ophemert), Avesate (Avezaat) en Britte (Bree) door bisschop Notger aan de abdij van Thorn. Dit betekent dat Notger de schenking al eerder had gedaan. De precieze datum is ongekend, maar men vermoedt dat de schenking rond 995 plaatsvond. Dit zou betekenen dat de kerk van Bree minstens uit het laatste kwart van de 10de eeuw dateert. Op basis van de vergelijking met gelijknamige plaatsen in Nederland en Duitsland kan het ontstaan van de nederzetting Bree mogelijk gesitueerd worden in de 8ste-10de eeuw (Peeters 2007, 27).

In 1078/1079 wordt Bree vermeld als Brida/Bride dat afgeleid zou zijn van het Germaanse brida dat mogelijk plank betekent. Andere hypothese is dat Bree etymologisch te omschrijven is als 'uitgestrekt terrein of vlakte' en dat in de betekenis van 'een relatief groot complex of gebied van aaneengesloten landbouwgronden' (Gysseling 1960, 186; Gerits 1989, 65; Peeters 2007, 25-33).
Deze eerste periode wordt gekenmerkt door een wirwar van eigendommen die vooral door erfenissen en schenkingen steeds ingewikkelder werd.

Het domein Bree werd in 1078/1079 door gravin Ermengardis van Loon geschonken aan de bisschop van Luik. Hij schonk het op zijn beurt aan het Sint-Bartholomeuskapittel van Luik.
Sinds de 11de eeuw was Bree dus eigengoed van het Sint-Bartholomeuskapittel van Luik, maar de graven van Loon bleven er echter wel voogdij uitoefenen en Bree bleef beschouwd als een van de Loonse steden (Gerits 1989, 65; Peeters 2007, 46).

Op het einde van de 11de eeuw moet er volgens F. Maes al "ruim wat volk" gewoond hebben: op de goederen van S. Bartholomeus, op de 10 boerderijen van graaf Gerardus, … (Maes 1952, 195.) Helaas werden er tot nu toe nooit materiële bewijzen gevonden van een Ottoonse nederzetting te Bree. De oudste materiële resten dateren uit de 12de eeuw. Het gaat om een toevalsvondst uit 2007 van gebruiksaardewerk van Brunssum-Schinveld (Peeters 2007, 123-141). Ten laatste in de 11de eeuw was ook de parochiekerk van Bree ontstaan, aangezien in de schenking van gravin Ermengardis wordt vermeld dat deze schenking "cum ecclesia" is. Van deze kerk is niets bewaard gebleven, op oude tekeningen is wel een romaanse toren (die bleef bestaan tot 1901) herkenbaar. De Sint-Michielskerk (dibe/relict/70822) werd in de late middeleeuwen herbouwd in gotische stijl (Peeters 2007, 57).

In de 13de eeuw was de grafelijke politiek er op gericht om in de kerkelijke domeinen, zoals Bree, een grotere invloed te verwerven. Dit gaf aanleiding tot verschillende conflicten.
Voor 1297 werd Bree een heerlijke vrijheid en in de loop van deze 13de eeuw kreeg Bree stadsrechten. Vermoedelijk trachtte de Loonse graaf als voogd zo meer vat te krijgen op het domein en de inwoners (Gerits 1989, 65; Peeters 2007, 50).

In 14de-eeuwse bronnen komt Bree naar voor als een versterkte plaats. Hoe deze oudste verdedigingswerken er uit zagen is niet bekend (Gerits 1989, 66; Maes 1952, 18).
In 1366 werd het graafschap Loon ingelijfd door het prinsbisdom Luik en Bree werd een van de Goede Steden van Luik (Van de Konijnenburg 2006, 15).

De periode vanaf de jaren 1500 is beter gekend, dankzij meer bewaarde historische bronnen en de archeologische opvolging van de herinrichting van de kleine ring. Dit leidde tot informatie over de stadsvesten van Bree, met o.a. de Opitterpoort, Kloosterpoort en Gerdingerpoort, een rondeel van de stadswal, de Witte Toeren en de Grauwe of Everaertstoren.

[9] AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016: Historische stadskern van Bree, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140047

Deze stadsomwalling wordt vermeld in een oorkonde van 1 december 1478, waarin staat dat met bepaalde opbrengsten de stad mag versterkt worden want de poorten, muren en vesten zijn zeer zwak en onbewaakt. In de eerste helft van de 15de eeuw was er een stadsmuur, met poorten en torens (Van de Konijnenburg 2012, 32). Uit stadsrekeningen blijkt dat er inderdaad heel wat herstellingswerken aan de stadsversterkingen werden uitgevoerd. De omwalling was omringd met een brede gracht, die gevoed werd door de Boneputterbeek en later ook door de Velterbeek. De omgrachte stad had een omtrek van ongeveer 1229 meter (Gerits 1989, 66).

Een ets uit ca. 1500 van Robert Péril, is het oudste iconografische beeld van het stadscentrum en de wallen. Deze schets toont een stratenpatroon dat nauwelijks afwijkt van het huidige en een centrum dat, behalve de kerk en enkele huizen, weinig bebouwd is (van de Konijnenburg 2012, 32).

In de late middeleeuwen en de daaropvolgende eeuwen wordt Bree net als andere steden geteisterd door aanvallen allerhande. In de 16de eeuw bv. werd een aanval van de troepen van Maarten van Rossum afgeslagen, en in 1572 werd Bree bedreigd door de troepen van Willem van Oranje, die toch vooral op het platteland huishielden. Bree kon ook daarna nog verschillende aanvallen afslaan. Daarnaast hebben vele branden (1601, 1616, 1697 en 1699) de stad geteisterd (nl.wikipedia.org/wiki/Bree).

Bree kende verschillende kloosterordes. Het augustijnenklooster bijvoorbeeld was binnen de omwalling gelegen en werd in 1659 in gebruik genomen door de monniken. Net buiten de stadsomwalling lag het klooster Onze-Lieve-Vtrouw-ter-Riviere (15de eeuw, franciscanessen) (van de Konijnenburg 2007, 101-103). Nog andere kloosterordes hadden voet aan grond in Bree: de premonstratenzen uit Postel kochten er een refugiehuis (17de eeuw), de kapucijnen hadden in de 17de-18de eeuw eveneens een huis binnen de stadswallen (Gerits 1989, 70).

Tenminste vanaf de 13de eeuw was Bree een handeldrijvend centrum. Hoewel de stad een klein regionaal marktcentrum was, had Bree toch eerder het uitzicht en karakter van een landelijke gemeente. 15de-eeuwse Cijnsboeken verschaffen inlichtingen over de laken- en wolnijverheid, maar er waren in de stad ook verschillende brouwerijen gevestigd. Steen-, pannen- en pottenbakkerijen zijn vanaf de 16de eeuw aanwijsbaar en net als de watermolens in de onmiddellijke omgeving van Bree gericht op de stedelijke markthandel. Omstreeks die periode waren eveneens twee schuttersgilden actief binnen de stadswallen (Gerits 1989, 71-73).

In de 2de helft van de 17de eeuw kende Bree trouwens een economische bloei dankzij een versterkte doorvoerhandel. Hoewel deze economische bloei voor een aanzienlijke bevolkingstoename zorgde, is Bree in de daaropvolgende eeuwen altijd een betrekkelijk klein stadje gebleven (Peeters 2007, 157-159).

Uit bovenstaand citaat uit de motivering voor de afbakening van de stadskern van Bree als historische stadskern blijkt ons inzien veel meer de archeologische waarde van deze kern – met inbegrip van het projectgebied – eerder dan een opsomming en zoektocht naar allerlei vondsten in de omgeving zoals voor landelijke projectgebieden gebeurd. Bovendien hebben stadscontxten soms een zeer specifieke en plaatsgebonden stratigrafie afhankelijk van allerlei gebeurtenissen die in een stad plaatsgevonden kunnen hebben. We denken hierbij specifiek aan bijvoorbeeld branden, verwoestingen door doortrekkende legers, verbouwingen door eigenaars, wijzgingen in bouwverplichtingen zoals het verplicht gebruik van baksteen omwille van het brandgevaar etc. bovendien is de situatie ook ambachtgebonden; was het een herenhuis, een smid, een timmerman, een stadsboerderij? Al deze elementen zorgen voor soms complexe, soms eenvoudige, maar zeer gedifferentieerde archeologische contexten binnen de muren en in de kernen van historische steden en centra.

Binnen het centrum van Bree zijn slechts enkele kleinere archeologische waarnemingen gedaan. In 1982 werden in de tuin van het woonhuis aan de Nieuwstadstraat 13 vondsten gedaan die wijzen op de aanwezigheid van een pottenbakkerij in de 17de – 18de eeuw . In 2007 werd per toeval een grote afvalkuil aangetroffen in de tuin van het pand gelegen aan de Hoogstraat 6. Uit die kuil kwam aardewerk van de 13de/14de eeuw tot en met de 19de eeuw. Bovendien werden in de bodemopbouw sporen aangetroffen van meerdere hevige branden . Samen met de vaststelling van archeologische sporen in de binnentuin van de voormalig Augustijnerklooster aan het Vrijthof en de vondst, maar verder arcehologisch niet onderzochte gewelfde mergelkelder aan de Nieuwstadstraat nr. 6 is er in het stadscentrum van Bree geen archeologisch onderzoek gebeurt .

Historische cartografie:

Fig. 25: Situering van het projectgebied op de Ferrariskaart (1771-1776) ©geopunt.be

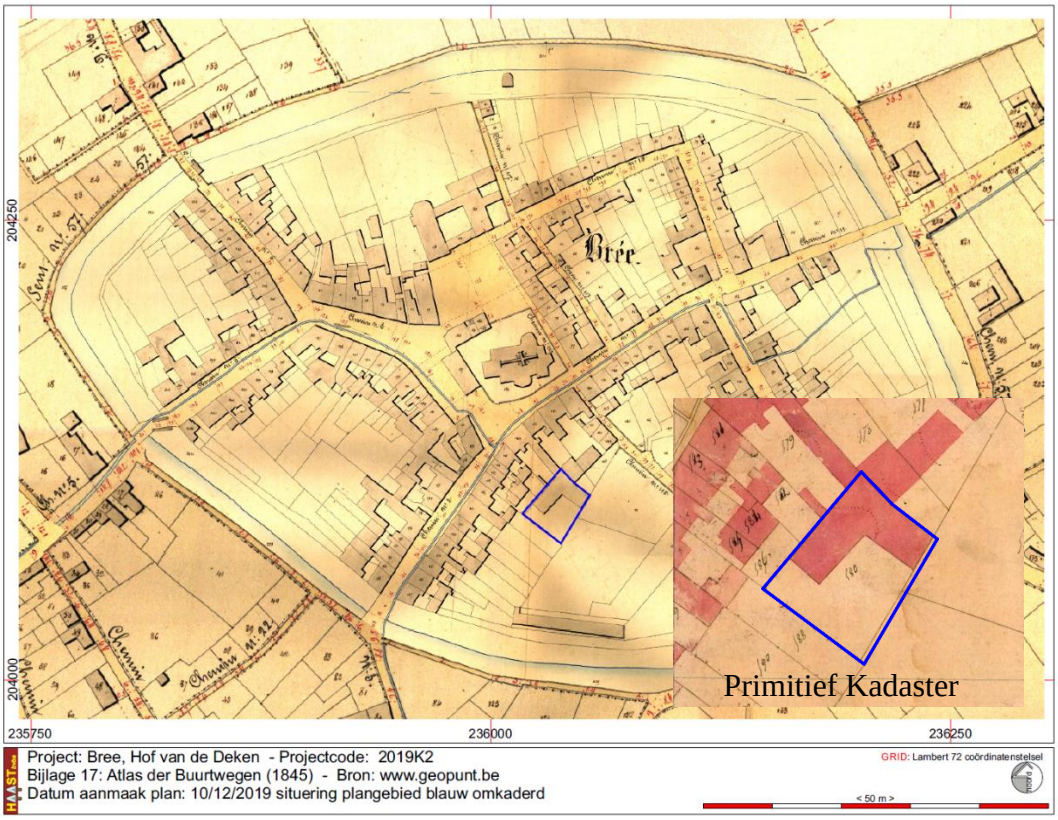

Fig. 26: Situering van het projectgebied op het Primitief Kadaster (1813 – 1842) en de Atlas der Buurtwegen (1845)

Fig. 27: Situering van het projectgebied op de Vandermaelenkaart (1854)

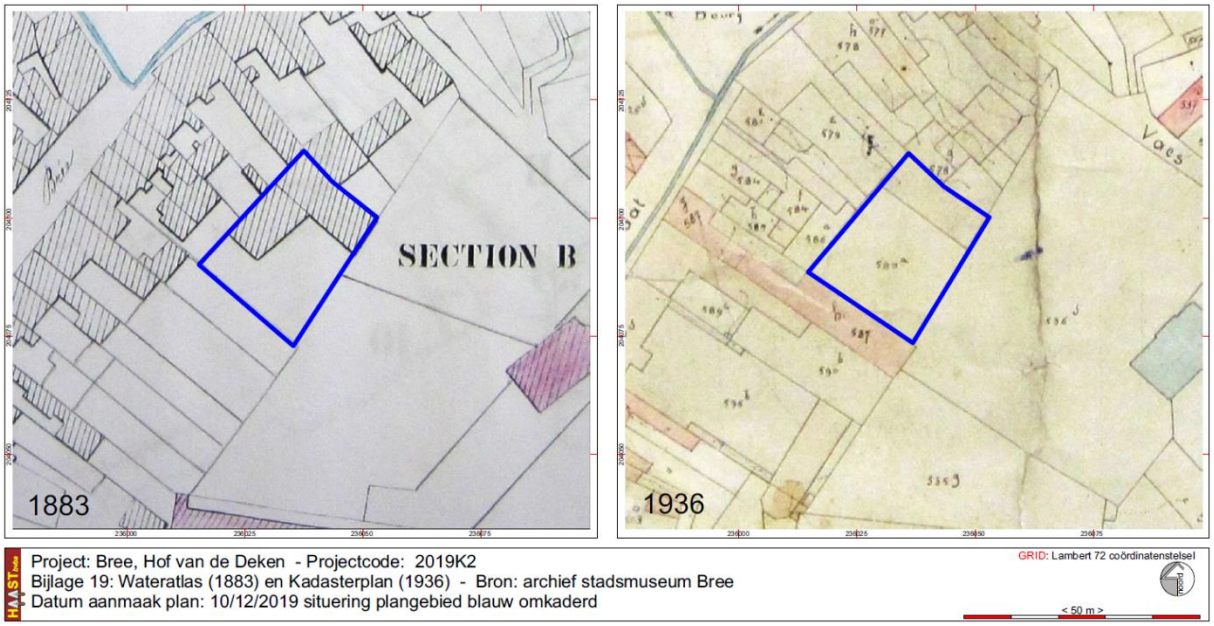

Fig. 28: Situering van het projectgebied op de Wateratlas uit 1884 en het kadasterplan uit 1936

De historische kaarten, daterend uit eind 18de, 19de en 20ste eeuw tonen een evolutie van een langwerpig gebouw, parallel aan de straat (Ferrariskaart, moet enigszins gecorrigeerd aangezien in de overlay op geopunt.be het projectgebied op de ferrariskaart teveel naar rechts – oost – gesitueerd is) naar een L-vormig gebouw dat op alle 19de-eeuwse kaarten staat ingetekend. Op het kadasterplan uit 1936 is het L-vormig gebouw gereduceerd tot het huidige nog overeind staande gebouw binnen de contouren van het projectgebied. Het lijkt alsof het nog overeind staande gebouw één geheel vormt, maar uit de detailtekening

van de bestaande toestand, fig. 6 en 7, blijkt uit het dakgebinte dat er nog een deel – gevelrestant? - van het dwarsgebouw zoals ingetekend op de 19de eeuwse kaarten ook overeind staat. Mogelijk is dit ook een restant van het gebouw zoals ingetekend op de Ferrariskaart.

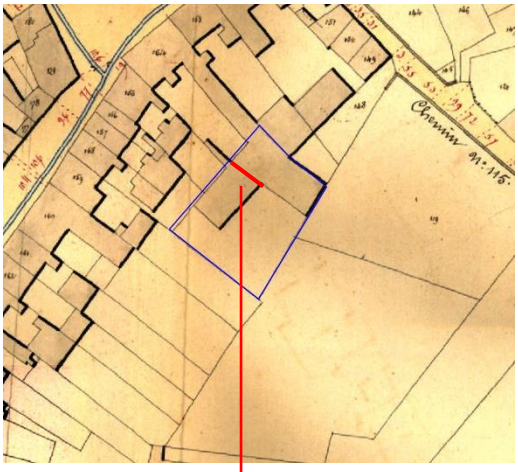

Fig. 29: detail uit de Atlas der Buurtwegen

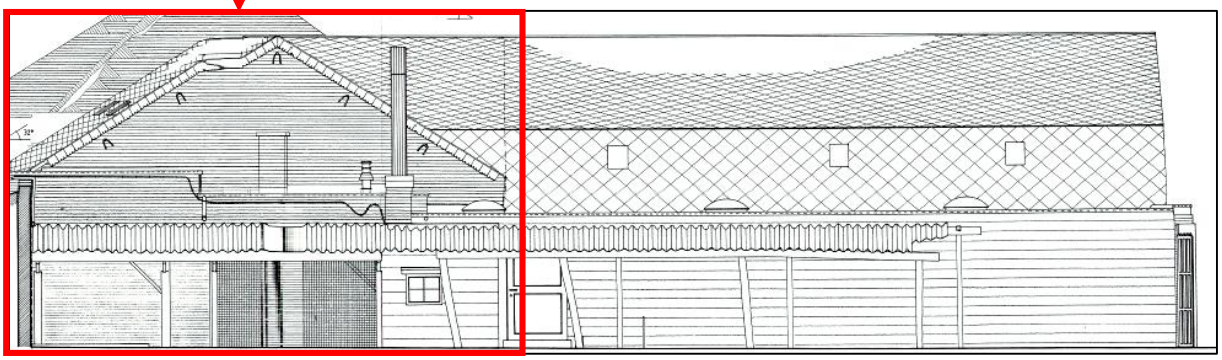

Fig. 30: detail uit de gedetailleerde opmeting van de achterbouw binnen het projectgebied met aanduiding van het restant van een dwarsgebouw deel van het huidige overeind staande gebouw

Uit de **Luchtfoto's**, opnamejaren 1949 tot 2015, is er weinig of geen evolutie af te leiden. Het gebouwbestand komt overeen zoals weergegeven op het kadasterplan uit 1936 (fig. 28) met dit verschil dat er enkele afdaken en berghokken worden bijgebouwd en een deel van de "tuin" wordt verhard met klinkers.

Fig. 31: Luchtfoto's uit 1949 en 1954 © Nederlands kadaster Zwolle en Cartesius.be

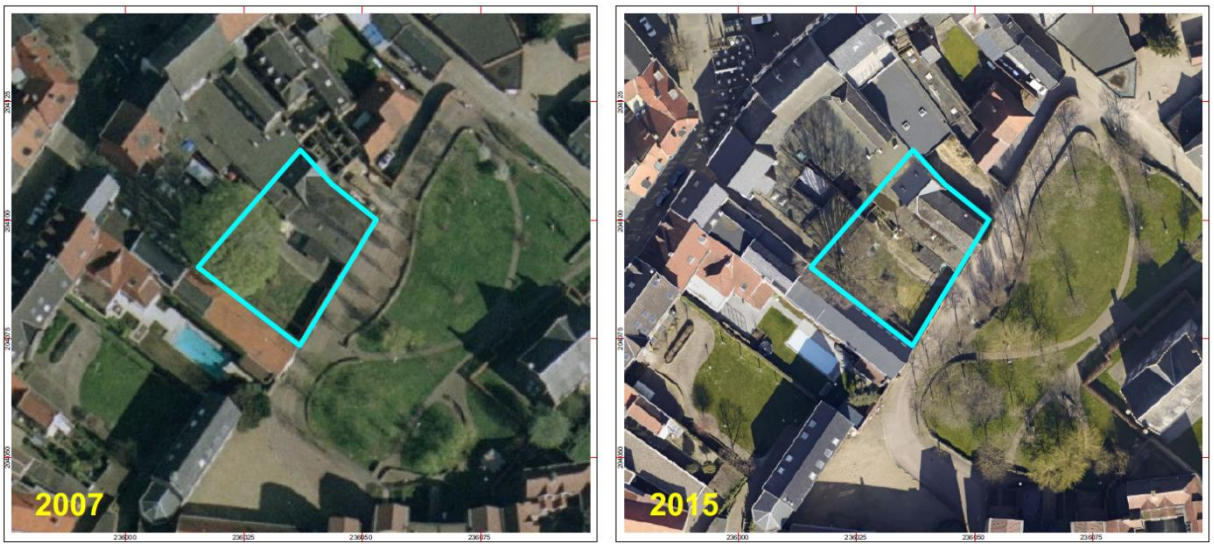

Fig. 32: Luchtfoto's uit 2007 en 2015 © geopunt.be

4.3. Verstoorde zones:

Uit het geheel aan gegevens vergaard in dit bureauonderzoek kan afgeleid worden dat enkel de zone waar het "dwarsgebouw" stond - waarvan een gevelrestant bewaard is - mogelijk kan beschouwd worden als verstoorde zone door het afbreken van dit gebouw. Maar, aangezien dit mogelijk het gebouw is zoals ingetekend op de Ferrariskaart, kan deze zone naar bebouwing misschien ook de archeologisch meest waardevolle zone binnen het projectgebied zijn naar restanten van gebouwen uit de late Middeleeuwen, mogelijk zelfs ouder.

Niet te beschouwen als verstoorde zone, maar als beschermde zone is de omgeving van de te behouden boom; een waardevolle en unieke olm.

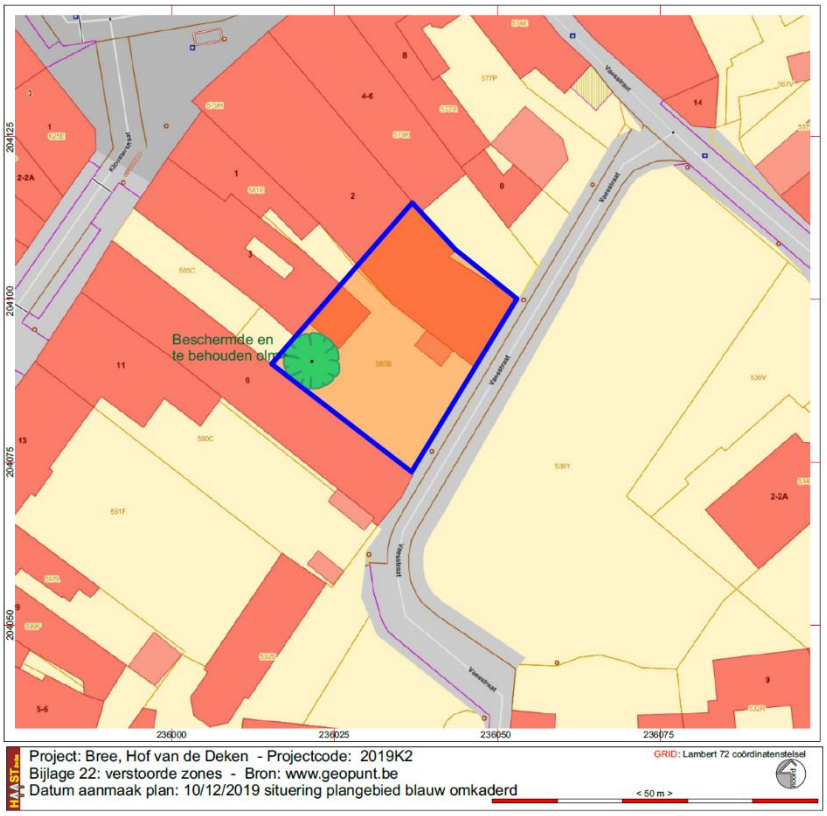

Fig. 33: verstoorde zones

4.4 Archeologische situering

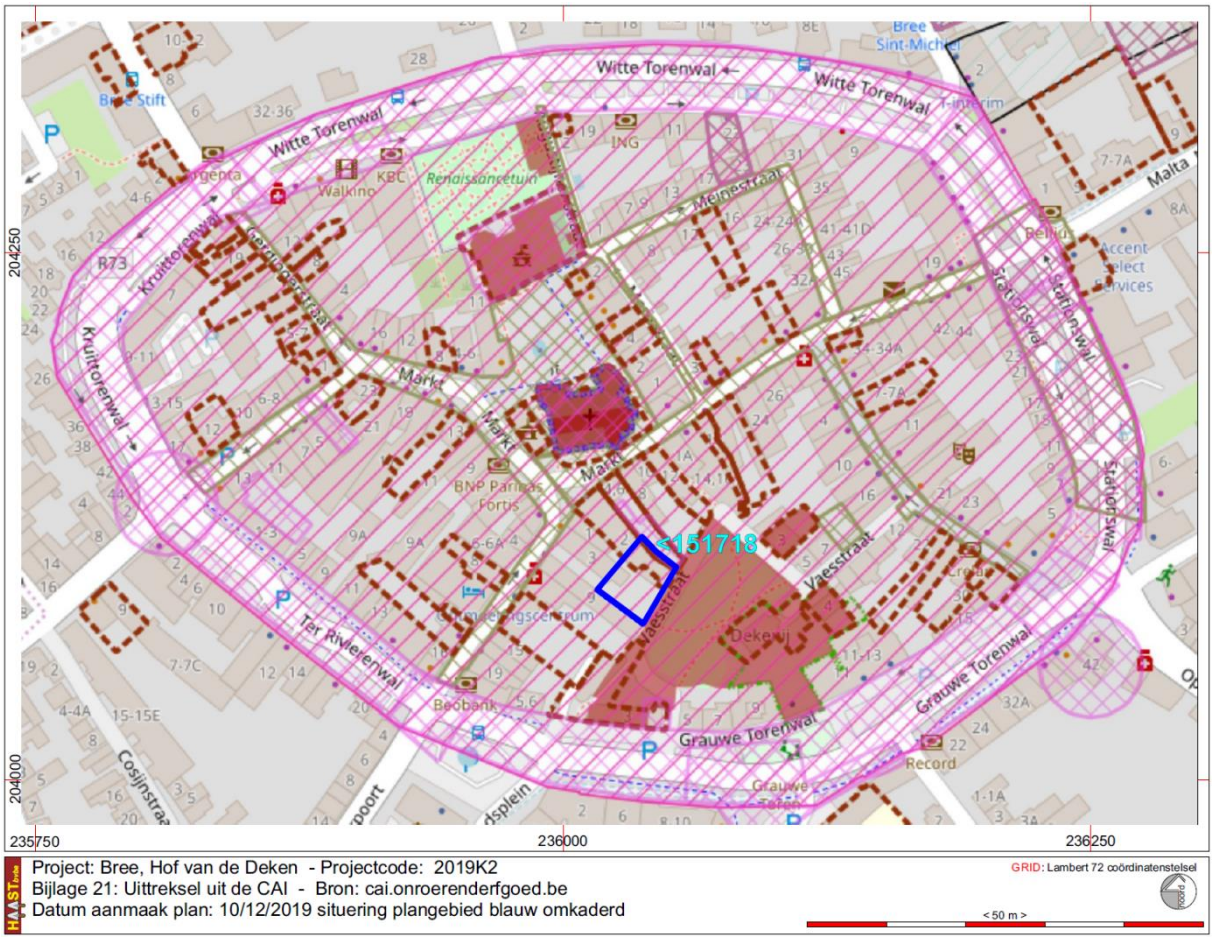

Fig. 34: Uittreksel uit de Centraal archeologische Inventaris kaart ©cai.onroerenderfgoed.be

De historische / archeologische beschrijving wordt bepaald door de specifieke stad-situatie. Nagaan welke archeologische indicatoren in de directe omgeving aanwezig zijn kan in een stadscontext misleidend zijn omdat elk huis, elk gebouw, elke plek bij wijze van spreken haar eigen geschiedenis en ontwikkeling kan hebben ten gevolge van allerlei factoren; eigenaars, ambachten, branden, watersnood, functie, etc.

Twee aanwijzingen zijn vanuit archeologisch standpunt belangrijk. Aan de noordzijde van de gevel van het af te breken gebouw is een gedeelte van het onderste parament nog gebouwd in veldkeien. Dit kan een aanwijzing zijn voor hergebruik of usurpatie van een bestaande, veel oudere fundering en gedeeltelijke opbouw waarop het huidige, en af te breken pand verder gebouwd werd.

Boven het deels uit veldkeien gebouwde parament is een rollaag aangebracht met kops gemetste bakstenen waarschijnlijk om vanaf dat niveau gemakkelijk verder te kunnen metselen met baksteen.

Fig. 35: Noordgevel van het af te breken pand met de opstand/parament in veldkeien

Net achter het gebouw dat afgebroken wort werd in 2007 per toeval een afvalkuil aangetroffen, cai-locatie 151718. Uit die kuil kwam aardewerk van de 13de/14de eeuw tot en met de 19de eeuw. Bovendien werden in de bodemopbouw sporen aangetroffen van meerdere hevige branden[10]. Wat op fig. 36 staat aangeduid als "fundering pand Hoogstraat 4" is de fundering van het af te breken pand voorwerp van deze archeologienota.

Samen met de vaststelling van archeologische sporen in de binnentuin van de voormalig Augustijnerklooster aan het Vrijthof, de inzameling van postmiddeleeuws aardewerk in de tuin van de woning aan de

[10] Van de KONIJNENBURG R.,2010, Een berg afval, Limburg - Het Oude Land van Loon, 89, pp. 53 - 72

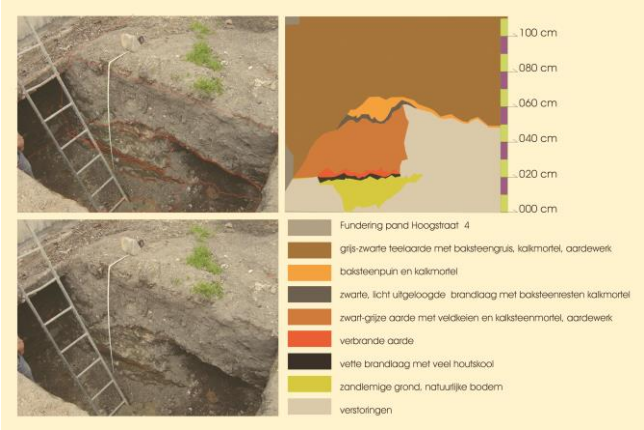

Nieuwstadstraat 13[11], de vondst, maar verder archeologisch niet onderzochte gewelfde mergelkelder aan de Nieuwstadstraat nr. 6, en heel recent de archeologische opgraving van een kleine stadsboerderij in de Meinestraat[12], is er in het stadscentrum van Bree geen archeologisch onderzoek gebeurt[13].

Fig. 36: Registratie van het bodemprofiel achter de woning aan Hoogstraat 6.

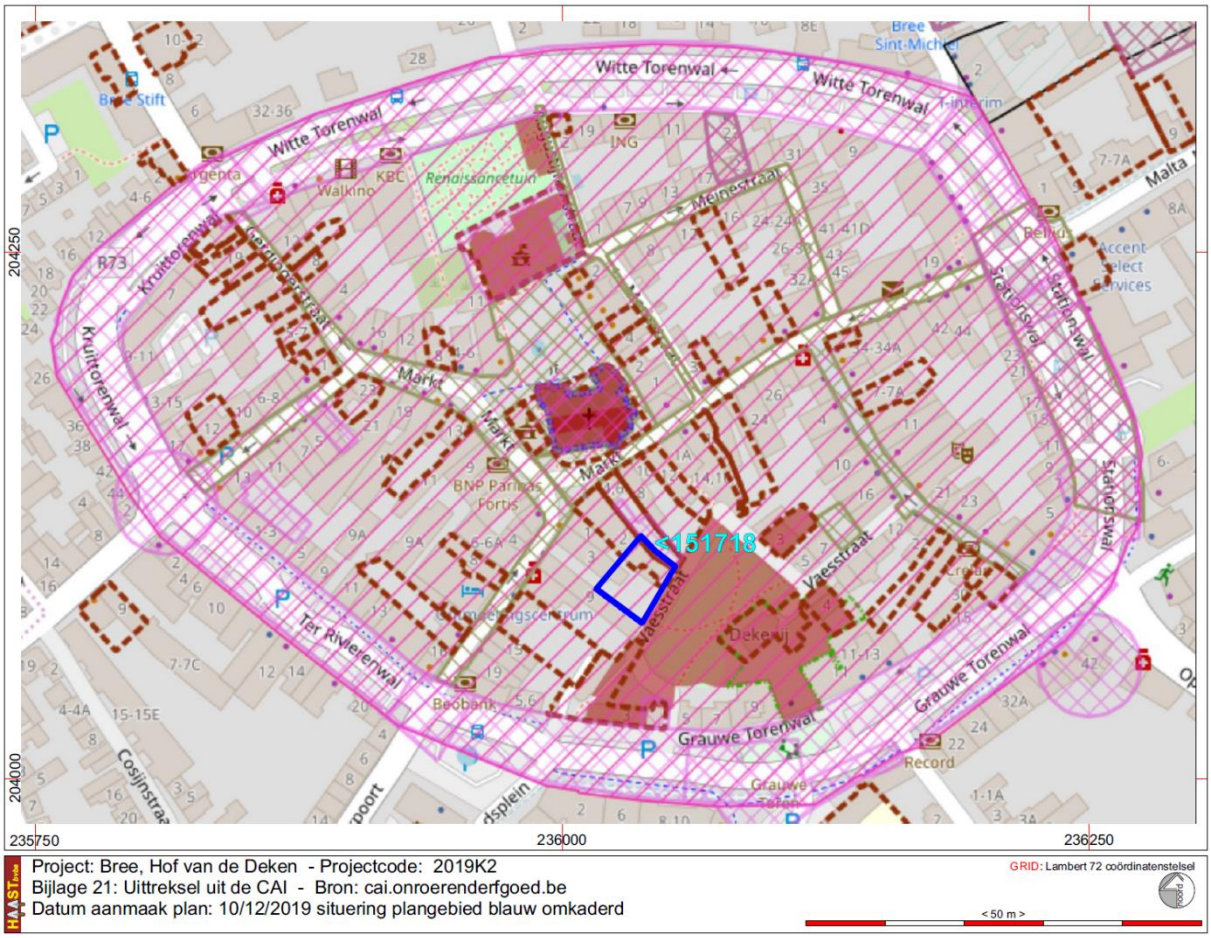

Fig. 37: Archeologische situering van het projectgebied © cai.onroerenderfgoed.be

[11] VAN DE KONIJNENBURG, R., 1982, Een pottenbakkerij in de Nieuwstadstraat?, Het Ezendröpke Tijdschrift van de Geschied- en Heemkundige Kring Groot-Bree, 2, pp. 15 – 25

[12] DE RAEYMAKER, A. en YPERMAN, W., 2018, Nota: het archeologisch vooronderzoek aan de Meinestraat te Bree, Studiebureau Archeologie, Tienen (https://id.erfgoed.net/archeologie/notas/7557)

[13] Zie ook: van de KONIJNENBURG, R., 2012, Voorstudie archeologisch onderzoek in het vooruitzicht van de herinrichting van de publieke ruimte in Bree-centrum met inbegrip van de wallen, HAAST rapport 2012-07, D/2012/12654/7, Bree (url: https://www.academia.edu/24493216/Voorstudie_archeologisch_onderzoek_in_het_vooruitzicht_van_de_herinrichting_van_de_publieke_ruimte_in_Bree-centrum_met_inbegrip_van_de_wallen)

5. Besluit

5.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen:

- welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het projectgebied?

De archeologische waarde van het projectgebied is op basis van de bestaande bronnen moeilijk in te schatten en wordt hoofdzakelijk bepaald door de specifieke stadscontext. Uit de historische kaarten en plannen is af te leiden dat het projectgebied deel uitmaakte van een groter geheel zoals aangegeven op de ferrariskaart, het primitief Kadaster en de Atlas der Buurtwegen, de Wateratlas en latere kaarten. Door de sloop van een deel van de gebouwen binnen het projectgebied zou een gedeelte mogelijk verstoord kunnen zijn; het is niet geweten in welke mate en hoe afebroken werd. Maar, ondanks het feit dat een relatief klein deel van het terrein nogal verstoord zou kunnen zijn door die afbraakwerken, kunnen binnen het volledige projectgebied archeologisch interessante sporen aangetroffen worden in de vorm van water- of beerputten en restanten van gebouwen die meer licht kunnen werpen op de geschiedenis van de stad en de welstand van haar inwoners en in het bijzonder de bewoners van het Hotel de Unie oftewel de Herberg in de Croen. Dat gebouw heeft, zoals blijkt uit de beschrijving van het pand als vastgesteld erfgoedobject, een kern uit de 17de eeuw, mogelijk ouder aangezien de herberg al in de 16de eeuw vernoemd wordt in archiefstukken.

Zoals hoger al aangehaald, de historische / archeologische beschrijving van een zone binnen een historisch en archeologisch afgebakende kern wordt bepaald door de specifieke stad-situatie. Nagaan welke archeologische indicatoren in de directe omgeving aanwezig zijn kan in een stadscontext misleidend zijn omdat elk huis, elk gebouw, elke plek bij wijze van spreken haar eigen geschiedenis en ontwikkeling kan hebben ten gevolge van allerlei factoren; eigenaars, ambachten, branden, watersnood, functie, etc. Aangezien het projectgebied in het centrum van de historische kern van Bree gesitueerd is moet de archeologische verwachting naar sporen uit de Volle Middeleeuwen en later als zeer hoog ingeschat worden. De eerste vermelding van Bree – *Britte* – dateert uit het jaar 1007, en aangezien het projectgebied in de stadskern gesitueerd is, is de kans niet onbestaande, de verwachting zelfs hoog, om sporen uit die ontstaansperiode aan te treffen.

De inschatting naar aantreffen van vondsten uit oudere perioden lijken eerder matig tot onbestaande mede gelet op de historische ontwikkeling van de stad en de daarmee gepaard gaande bodemingrepen.

- welke evolutie kende het landschap van het projectgebied?

Binnen een stadscontext is het moeilijk spreken van een landschapsevolutie. Het projectgebied maakte oorspronkelijk deel uit van de vallei van de Breeërstadsbeek / Boneputterbeek waar aan de voet van het Kempisch Plateau de stad Bree tot ontwikkeling kwam. Het projectgebied is gelegen binnen de stadswallen. Midden 13de eeuw was de stad echter al een feit, en ze was voor 1366 volledig omwald. Vanaf dan hoort het projectgebied tot de historische stadskern en zelfs tot het centrum van de stad in de directe omgeving van de parochiekerk.

- welke evolutie kende het gebruik van het terrein?

Het projectgebied was in de tweede helft van de 18de eeuw al deels bebouwd en maakte deel uit van een groter geheel. Dat geheel werd vermoedelijk, en na afbraak van een deel van het gebouw zoals ingetekend op

het primitief kadaster, deels gebruikt als tuin, momenteel als bergruimte en open opslagplaats met nog gedeeltelijk een grasweide en deels een verharde, in klinkers aangelegde inrit.

- wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

De geplande werken zijn voor bijna heel het projectgebied volledig vernietigend aangezien de ondergrond van over een oppervlakte van 490 m² zal uitgegraven worden voor de bouw van een kelder. Daarbij wordt ook een deel van het overeind staande gebouw volledig gesloopt.

5.2 Advies en afweging van de onderzoeksmethoden

Via het programma van maatregelen wordt geadviseerd het terrein verder archeologisch te evalueren en te waarderen door een proefsleuven onderzoek met extra aandacht voor de stratigrafie van het terrein. De historische / archeologische beschrijving wordt immers mede bepaald door de specifieke stad-situatie. Nagaan welke archeologische indicatoren in de directe omgeving en binnen een projectgebied aanwezig zijn kan in een stadscontext misleidend zijn omdat elk huis, elk gebouw, elke plek bij wijze van spreken haar eigen geschiedenis en ontwikkeling kan hebben ten gevolge van allerlei factoren; eigenaars, ambachten, branden, watersnood, functie, etc. Bovendien reiken waterputten en beerputten dieper dan de soms door recente werken verstoorde bodemlagen. Het zijn juist die (afval)putten die dikwijls boeiende informatie kunnen opleveren in verband met de socio-economische ontwikkeling van een stad en haar bewoners.

Afweging onderzoeksmethoden

Via het programma van maatregelen wordt geadviseerd een eerste archeologische evaluatie van het terrein te houden doormiddel van de aanleg van twee proefputten van elk 2 x 2 m groot in oppervlakte en in het verlengde daarvan twee proefsleuven van elk 27,50 m lang en 2 m breed inplanting (cfrt.: fig. 38) teneinde de mate van verstoringen en kans op het aantreffen van archeologische erfgoedwaarden vast te kunnen stellen, samen met een begeleiding van de sloopwerken van de af te breken gebouwen zal dit meer dan 12,5% onderzocht terrein opleveren binnen het volledige projectgebied hetgeen beantwoordt aan de minimumoppervlakte te onderzoeken bij een vooronderzoek conform de Code van goede Praktijk voor de Uitvoering van en Rapportering over Archeologisch Vooronderzoek en Archeologische Opgravingen en het Gebruik van Metaaldetectoren versie 4.0.

Indien uit het proefputten en proefsleuvenonderzoek blijkt dat er voldoende aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van kennisvermeerderende archeologische erfgoedwaarden, dan volgt, na aktename van de nota archeologie, een archeologische opgraving.

6. Synthese

6.1 Samenvatting gespecialiseerd publiek

zie punt 5

6.2 Samenvatting niet-gespecialiseerd publiek

Aan de Hof van de Deken (Vaesstraat) in Bree, achterliggend perceel van het voormalige Hotel de Unie (momenteel Kruidvat) wenst men een appartementsgebouw te realiseren. Dat gebouw zal volledig onderkelderd worden. Omdat het gebied binnen de afgebakende historische kern van de stad Bree gelegen is en binnen de archeologisch waardevolle zone, is vanaf 300 m² perceeloppervlakte en 100m² bodemingreep,

een archeologisch (voor)onderzoek verplicht. Het projectgebied is groter dan 300 m² en de bodemingreep voor de kelder en funderingen overschrijdt ruim de 100m². Binnen het projectgebied werden nooit archeologische vondsten gemeld. Maar, vlak ernaast werd in 2007 een afvalkuil aangetroffen met twee duidelijke brandlagen en aardewerk van de 12de tot de 19de eeuw. Bovendien bestaat een gedeelte van de muur van het af te breken gebouw uit een parament gemetst in veldkeien; mogelijk een restant van een (veel) oudere bouwfase en dus relevant en aangewezen voor verder archeologisch onderzoek. In de archeologienota wordt dan ook geadviseerd het projectgebied verder archeologisch te evalueren en waarderen doormiddel van het aanleggen van 2 proefputten met bijzondere aandacht voor de stratigrafie van het terrein en 2 proefsleuven. Indien uit de resultaten daarvan blijkt dat er waardevolle en kennisvermeerderende archeologische waarden aangetroffen kunnen worden, dan volgt een archeologische opgraving.

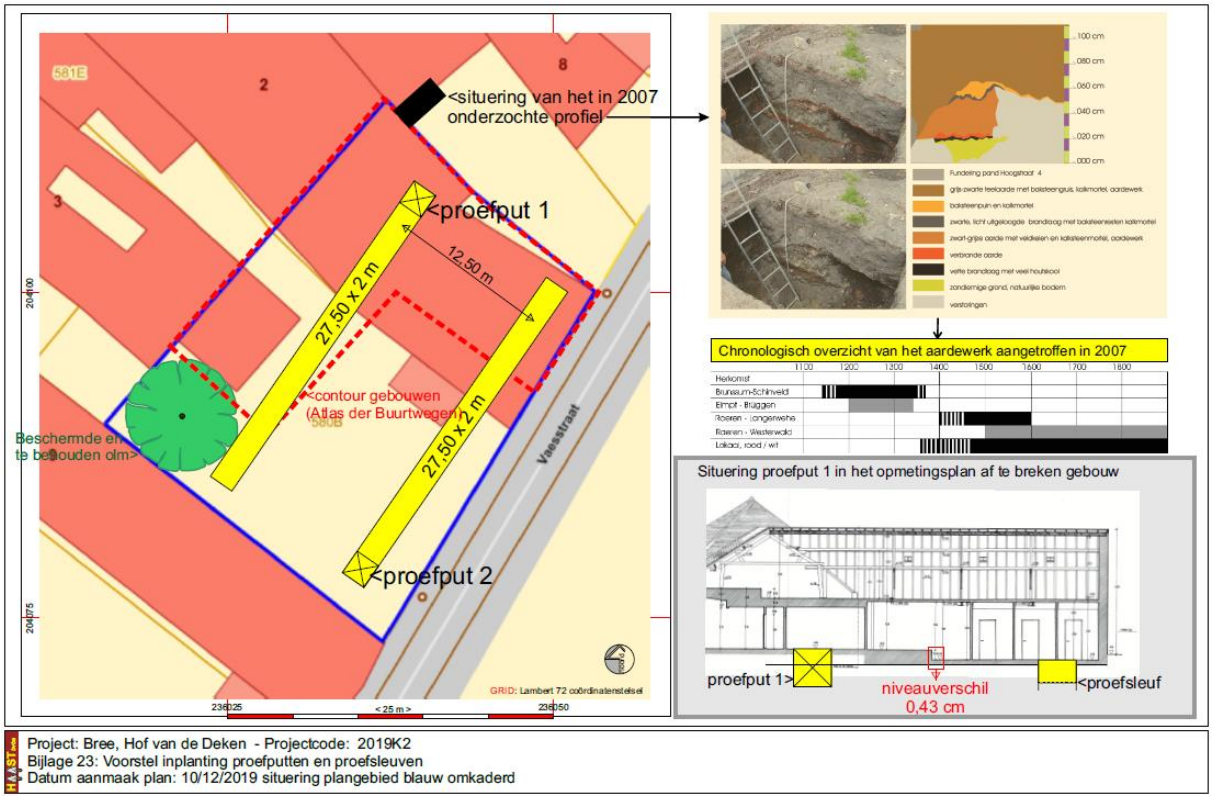

Fig. 38: Voorstel van inplanting van de proefputten en proefsleuven

7. Bibliografie

Uitgegeven Bronnen

Beerten, K., 2005, Toelichting tot de Quartairgeologische kaart, Kaartblad Maaseik 10-18, Leuven.

Baeyens, L. en J. Sanders, 1987: *Bodemkaart van België, Verklarende tekst bij het kaartblad Maaseik 49W*, Gent.

De Geyter G., Sels O., Claes S. & Gullentops G., 2001, Toelichting bij de Geologische kaart van België Vlaams Gewest. Kaartblad 18-10 Maaseik+Beverbeek,1/50000. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie.

Dondeyne, S., L. Vanierschot, R. Langohr, E. Van Ranst en J. Deckers, 2015: *De grote bodemgroepen van Vlaanderen. Kenmerken van de "Reference Soil Groups" volgens World Reference Base*. Departement Leefmilieu, Natuur & Energie.

VAN DE KONIJNENBURG, R., 1982, Een pottenbakkerij in de Nieuwstadstraat?, Het Ezendröpke Tijdschrift van de Geschied- en Heemkundige Kring Groot-Bree, 2, pp. 15 – 25

VAN DE KONIJNENBURG R.,2010, Een berg afval, Limburg - Het Oude Land van Loon, 89, pp. 53 - 72

VAN DE KONIJNENBURG, R., (2016), Bree, Vaesstraat 7 - Archeologienota met uitgesteld onderzoek, verslag van de resultaten van het bureauonderzoek, HAAST-rapport 2016-37, Bree, D/2016/12654/38

DE RAEYMAKER, A. en YPERMAN, W., 2018, Nota: het archeologisch vooronderzoek aan de Meinestraat te Bree, Studiebureau Archeologie, Tienen (https://id.erfgoed.net/archeologie/notas/7557)

VAN DE KONIJNENBURG, R., 2012, Voorstudie archeologisch onderzoek in het vooruitzicht van de herinrichting van de publieke ruimte in Bree-centrum met inbegrip van de wallen, HAAST rapport 2012-07, D/2012/12654/7, Bree (url: https://www.academia.edu/24493216/Voorstudie_archeologisch_onderzoek_in_het_vooruitzicht_van_de_herinrichting_van_de_publieke_ruimte_in_Bree-centrum_met_inbegrip_van_de_wallen)

Digitale Bronnen

www.ngi.be
https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html
https://geo.onroerenderfgoed.be
http://www.geopunt.be/kaart
https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie
www.cartesius.be
https://inventaris.onroerenderfgoed.be
https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/

8. Figurenlijst

COVERFOTO: Het centrum van Bree, Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied (blauw omkaderd), © geopunt.be
Fig. 1: Bounding Box
Fig. 2: Kadastraal uittreksel dd. 2019 © cadgis viewer
Fig. 3: Situering van het onderzoeksgebied op de topografische kaart 1/10.000. © NGI & cartoweb
Fig. 4: Situering van het onderzoeksgebied op de luchtfoto, orthofotomozaïek 2013- 2015. © Geopunt.be
Fig. 5: opmeting bestaande toestand met rood omkaderd de af te breken delen binnen het projectgebied
Fig. 6: Opmeting van de bestaande toestand, gevelzicht noord met rood omkaderd het af te breken gedeelte
Fig. 7: doorsnede west oost (lengtedoorsnede) af te breken gedeelte
Fig. 8: Doorsnede noord-zuid (dwarsdoorsnede) van het af te breken gebouw
Fig. 9: Actuele toestand van het terrein, panoramische foto vanuit de noordoostelijke hoek
Fig. 10: Actuele toestand van het terrein, panoramische foto vanuit de zuidwestelijke hoek
Fig. 11: gegeorefereerd inplantingsplan van de nieuwbouw
Fig. 12: kelderplan van de nieuwbouw zoals aangereikt
Fig. 13: doorsnede van de kelder
Fig. 14: Situering van het onderzoeksgebied op het DHM LIDAR_DHMV_II_DTM_RAS_1M op projectgebiedschaal © Geopunt
Fig. 15: Situering van het onderzoeksgebied op het multidirectionale hill shade model 0,25 m © geopunt.be
Fig. 16: Situering van het onderzoeksgebied op het DHM LIDAR_DHMV_II_DTM_RAS_1M op macroschaal © Geopunt
Fig. 17: Hydrografische situering van het projectgebied. © Geopunt
Fig. 18: Het onderzoeksgebied op de tertiairgeologische kaart © geopunt.be.

Fig. 19: Het onderzoeksgebied op de quartiargeologische kaart en de profieltypefiche 42© geopunt.be
Fig. 20: Het onderzoeksgebied op de bodemkaart volgens de Belgische Classificatie © Databank Ondergrond Vlaanderen.
Fig. 21: het onderzoeksgebied (blauw vierkant) op de bodemkaart van België op macroschaal © geopunt.be
Fig. 22: Het onderzoeksgebied op de bodembedekkingskaart opname 2015. © Geopunt.
Fig. 23: Gevelaanzicht van het Hotel de l'Union © www.delcampe.net
Fig. 24: Zicht op de binnentuin van het hotel © www.delcampe.net
Fig. 25: Situering van het projectgebied op de Ferrariskaart (1771-1776) ©geopunt.be
Fig. 26: Situering van het projectgebied op het Primitief Kadaster (1813 – 1842) en de Atlas der Buurtwegen (1845)
Fig. 27: Situering van het projectgebied op de Vandermaelenkaart (1854)
Fig. 28: Situering van het projectgebied op de Wateratlas uit 1884 en het kadasterplan uit 1936
Fig. 29: detail uit de Atlas der Buurtwegen
Fig. 30: detail uit de gedetailleerde opmeting van de achterbouw binnen het projectgebied met aanduiding van het restant van een dwarsgebouw deel van het huidige overeind staande gebouw
Fig. 31: Luchtfoto's uit 1949 en 1954 © Nederlands kadaster Zwolle en Cartesius.be
Fig. 32: Luchtfoto's uit 2007 en 2015 © geopunt.be
Fig. 33: verstoorde zones
Fig. 34: Uittreksel uit de Centraal archeologische Inventaris kaart ©cai.onroerenderfgoed.be
Fig. 35: Noordgevel van het af te breken pand met de opstand/parament in veldkeien
Fig. 36: Registratie van het bodemprofiel achter de woning aan Hoogstraat 6
Fig. 37: Archeologische situering van het projectgebied © cai.onroerenderfgoed.be
Fig. 38: Voorstel van inplanting van de proefputten en proefsleuven

9. Bijlagen

plannr	Type plan	onderwerp	Analoog/digitaal	datum
1	Plan	Bounding Box	Digitaal	2019
2	Kaart	Kadasterplan	Digitaal	10/12/ 2019
3	Kaart	Topografische kaart	Digitaal	2009
4	Plan	Gegeorefereerd inplantingsplan nieuwbouw (kelderplan)	Digitaal	2019
5	Plan	Inplantingsplan zoals aangereikt, kelderplan	Digitaal	2019
6	Plan	Doorsnede van de nieuwbouw	Digitaal	2019
7	Kaart	Digitaal hoogtemodel op projectgebiedschaal	Digitaal	2014
8	Kaart	Multidirectionale hill shade model 0,25 m	Digitaal	2019
9	Kaart	Situering van het projectgebied in de historische kern Bree-centrum	Digitaal	2019
10	Kaart	Digitaal Hoogtemodel	Digitaal	2014
11	Kaart	Hydrografische kaart	Digitaal	2016
12	Kaart	Tertiairgeologische kaart	Digitaal	20..
13	Kaart	Quartairgeologische kaart	Digitaal	20..
14	Kaart	Bodemkaart van België	Digitaal	19..
15	Kaart	Bodembedekkingskaart	Digitaal	2012
16	Kaart	Ferrariskaart	Analoog	1771-1776
17	Kaart	Atlas der Buurtwegen	Analoog	1842 - 1845
18	Kaart	Vandermaelenkaart	Analoog	1854
19	Kaart	Wateratlas (1883) en Kadasterplan (1936)	Analoog	1883 - 1936
20	Luchtfoto	Opname 1949, 1954, 2007 en 2015	Analoog/Digitaal	1949 - 2015
21	Kaart	CAI-uittreksel	Digitaal	2019
22	Plan	Verstoorde zone	Digitaal	2019
23	Plan	Inplantingsplan proefputten en proefsleuven	Digitaal	2019

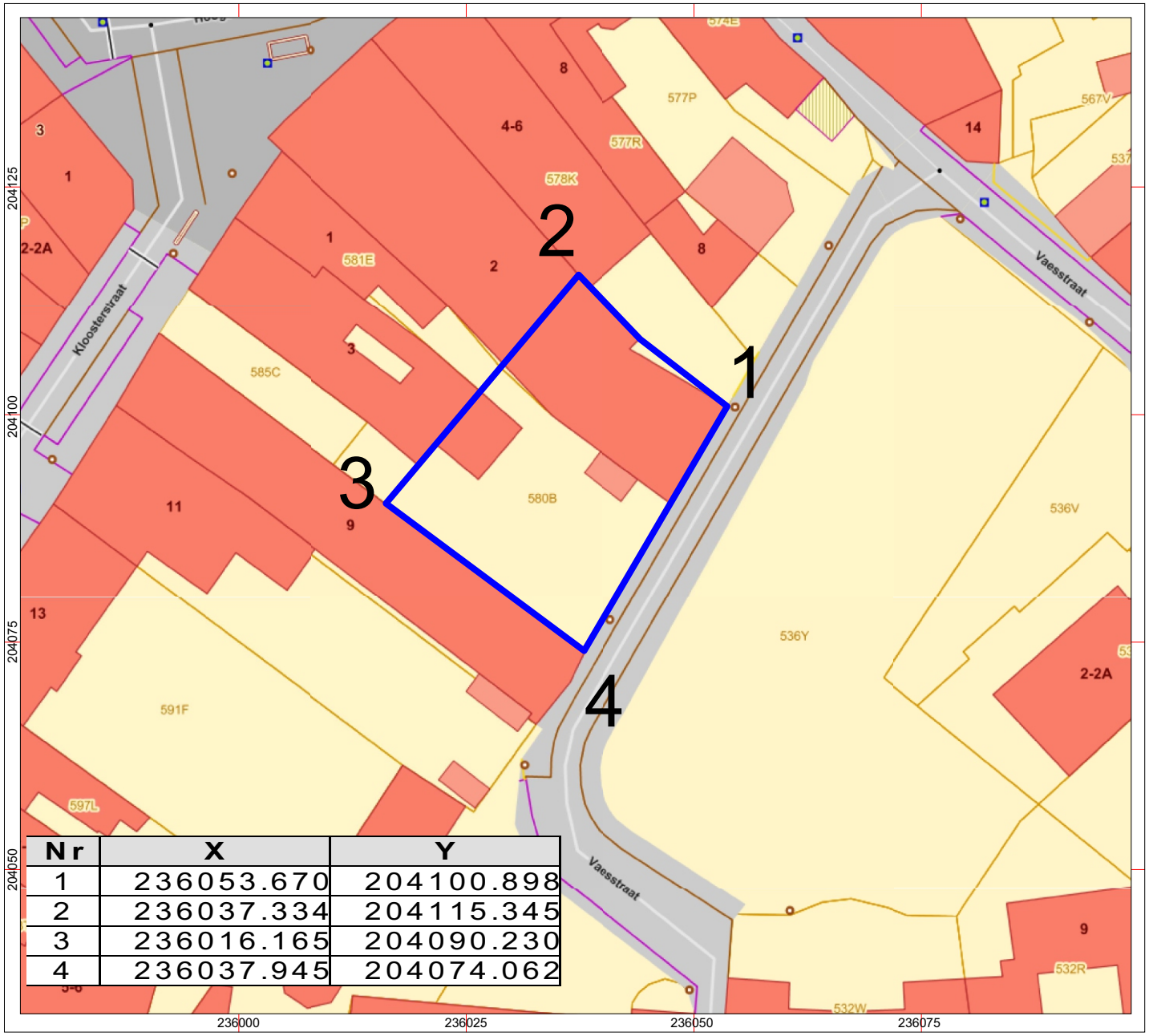

Nr	X	Y
1	236053.670	204100.898
2	236037.334	204115.345
3	236016.165	204090.230
4	236037.945	204074.062

Project: Bree, Hof van de Deken - Projectcode: 2019K2
Bijlage 01: bounding box - Bron: www.geopunt.be
Datum aanmaak plan: 10/12/2019 situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

< 50 m >

Federale Overheidsdienst FINANCIEN

Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie

Bree, Vaesstraat - Hof van de Deken

Gecentreerd op: BREE 1 AFD

Meest recente toestand

Schaal: 1/500

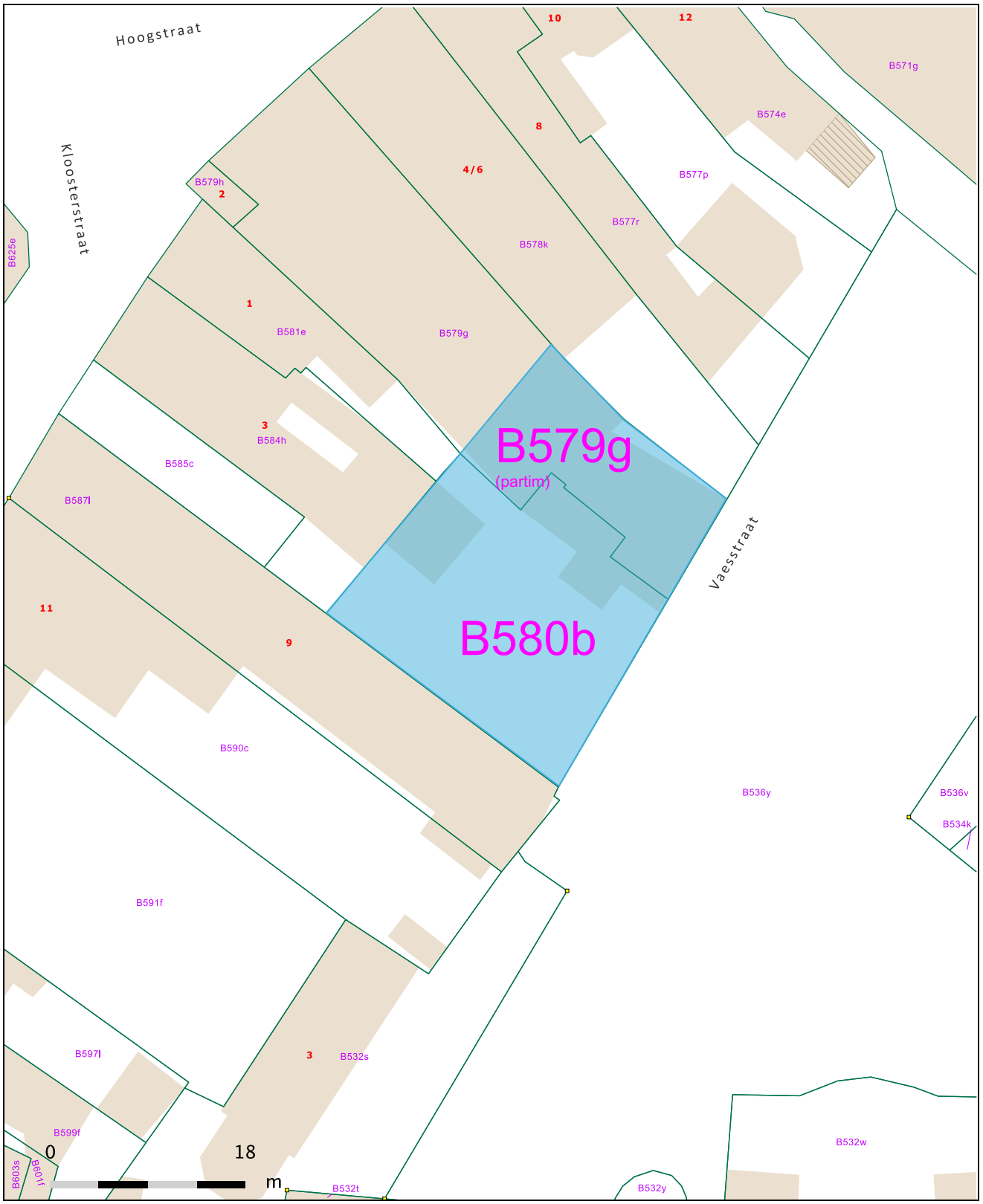

© 09/12/2019 - De AAPD is de auteur van het kadastraal percelenplan en de producent van de databank waarin deze gegevens zijn opgenomen en geniet de intellectuele eigendomsrechten opgenomen in de Auteurswet en de Databankenwet. Vanaf 01/01/2018 worden de gebouwen op het kadastraal percelenplan geleidelijk vervangen door een dataset beheerd door de gewesten. De AAPD zal dan niet langer verantwoordelijk zijn voor de voorstelling van de gebouwen op het kadastraal percelenplan.

N

percelen 1B580b en 1B579g (partim), totale opp = 768,12 m²

.be

HAAST bvba

Project: Bree, Hof van de Deken - Projectcode: 2019K2

Bijlage 02: Kadasterplan - Bron: cadgis viewer

Datum aanmaak plan: 10/12/2019 situering plangebied blauw omkaderd

Project: Bree, Hof van de Deken - Projectcode: 2019K2
Bijlage 03: Topografische kaart - Bron: ngi topoviewer
Datum aanmaak plan: 10/12/2019 situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

<1000m>

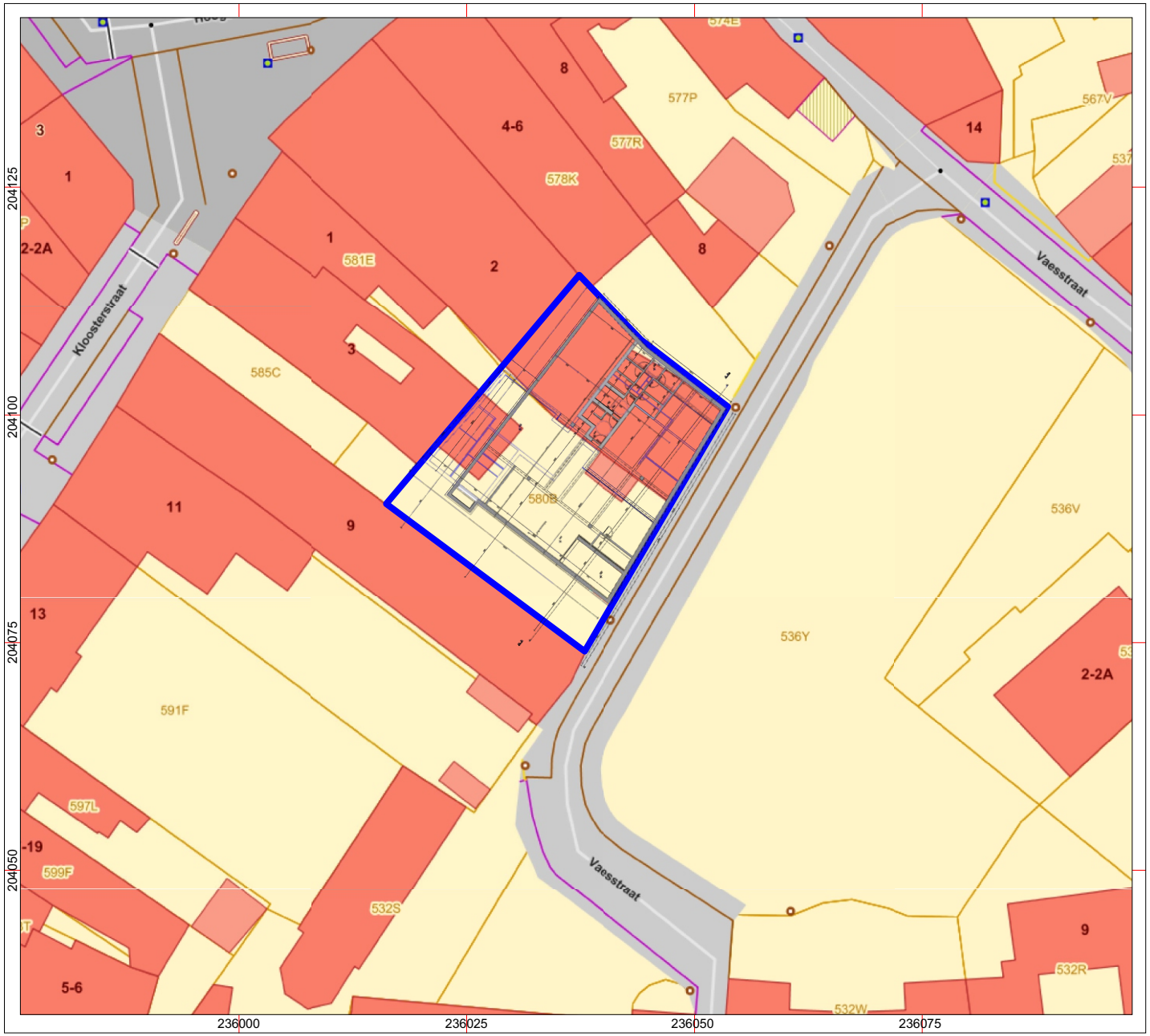

Project: Bree, Hof van de Deken - Projectcode: 2019K2
Bijlage 04: gegeorefereerd inplantingsplan nieuwbouw (kelderplan)
Datum aanmaak plan: 10/12/2019 situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

< 50 m >

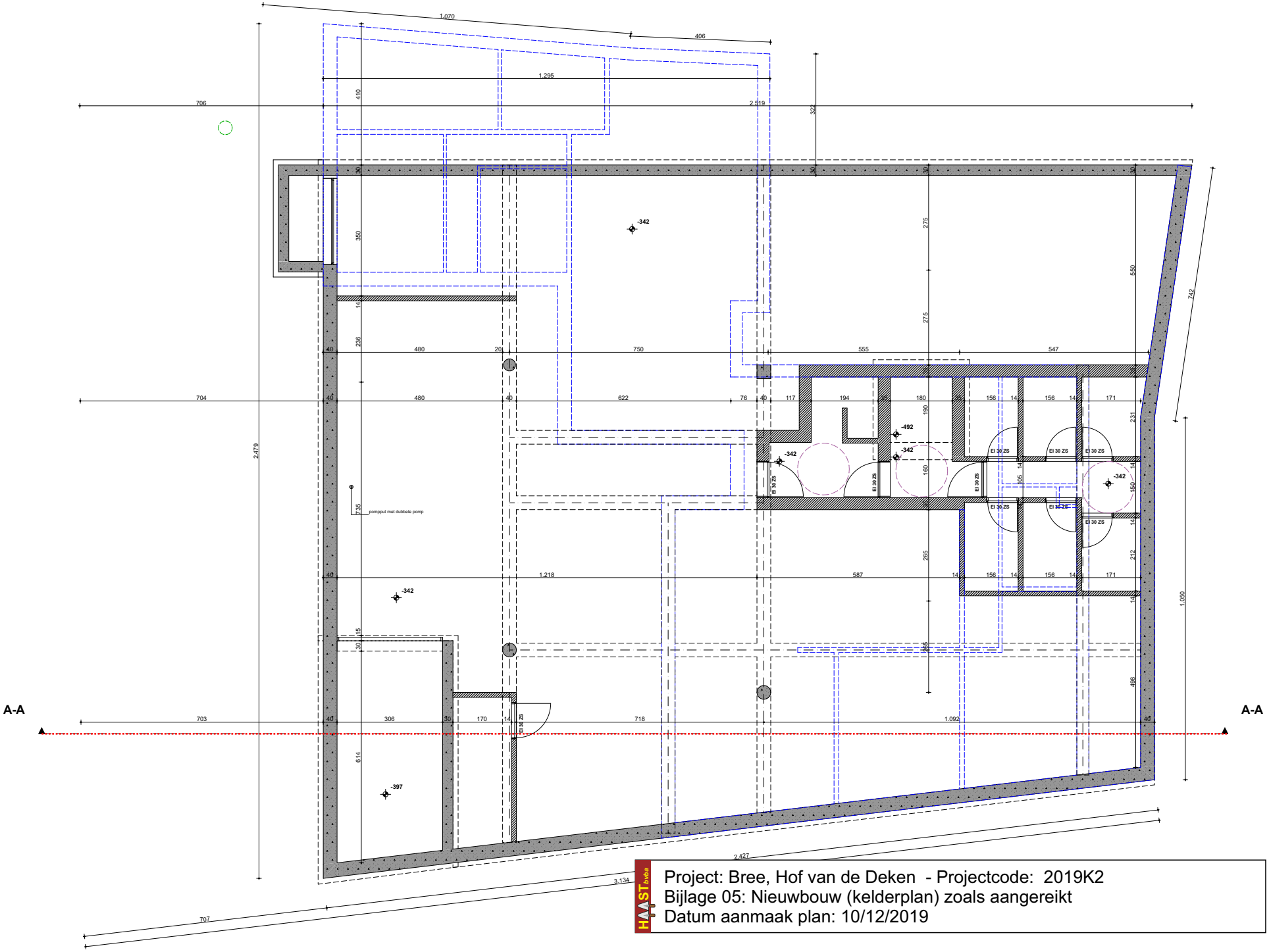

Project: Bree, Hof van de Deken - Projectcode: 2019K2
Bijlage 05: Nieuwbouw (kelderplan) zoals aangereikt
Datum aanmaak plan: 10/12/2019

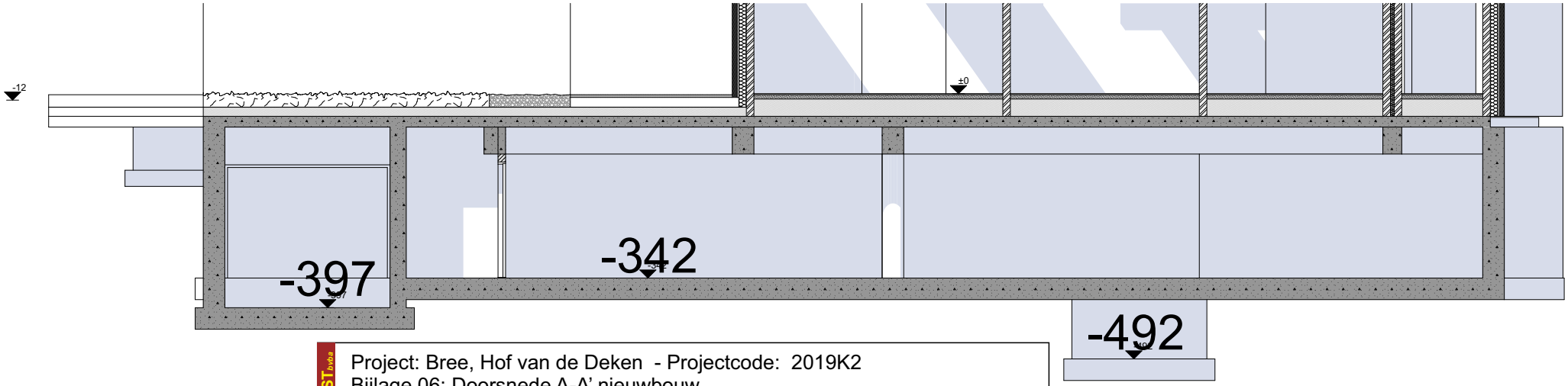

Project: Bree, Hof van de Deken - Projectcode: 2019K2
Bijlage 06: Doorsnede A-A' nieuwbouw
Datum aanmaak plan: 10/12/2019

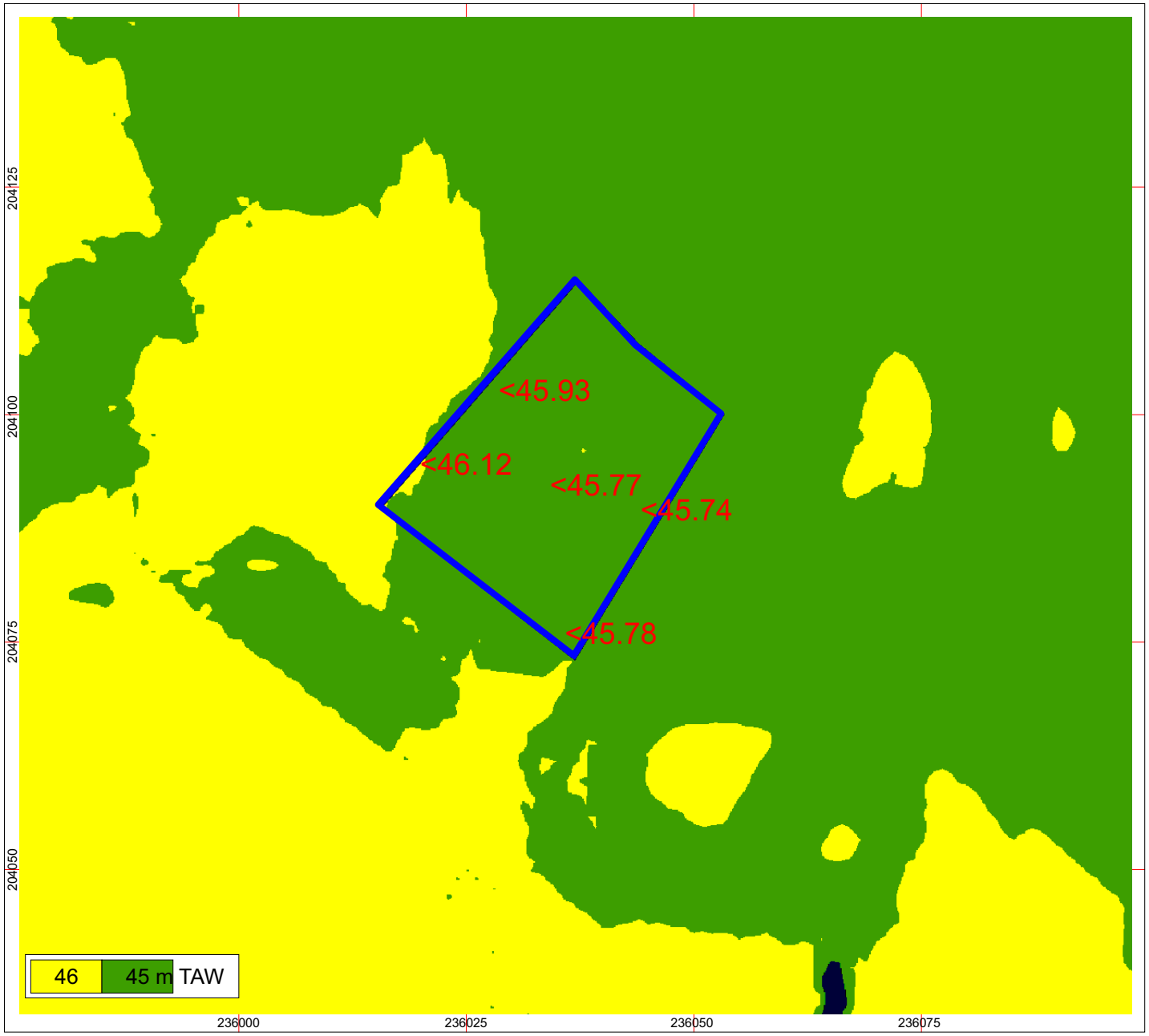

Project: Bree, Hof van de Deken - Projectcode: 2019K2
Bijlage 07: Digitaal hoogtemodel, terreinmodel 1 m - Bron: www.geopunt.be
Datum aanmaak plan: 10/12/2019 situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

< 50 m >

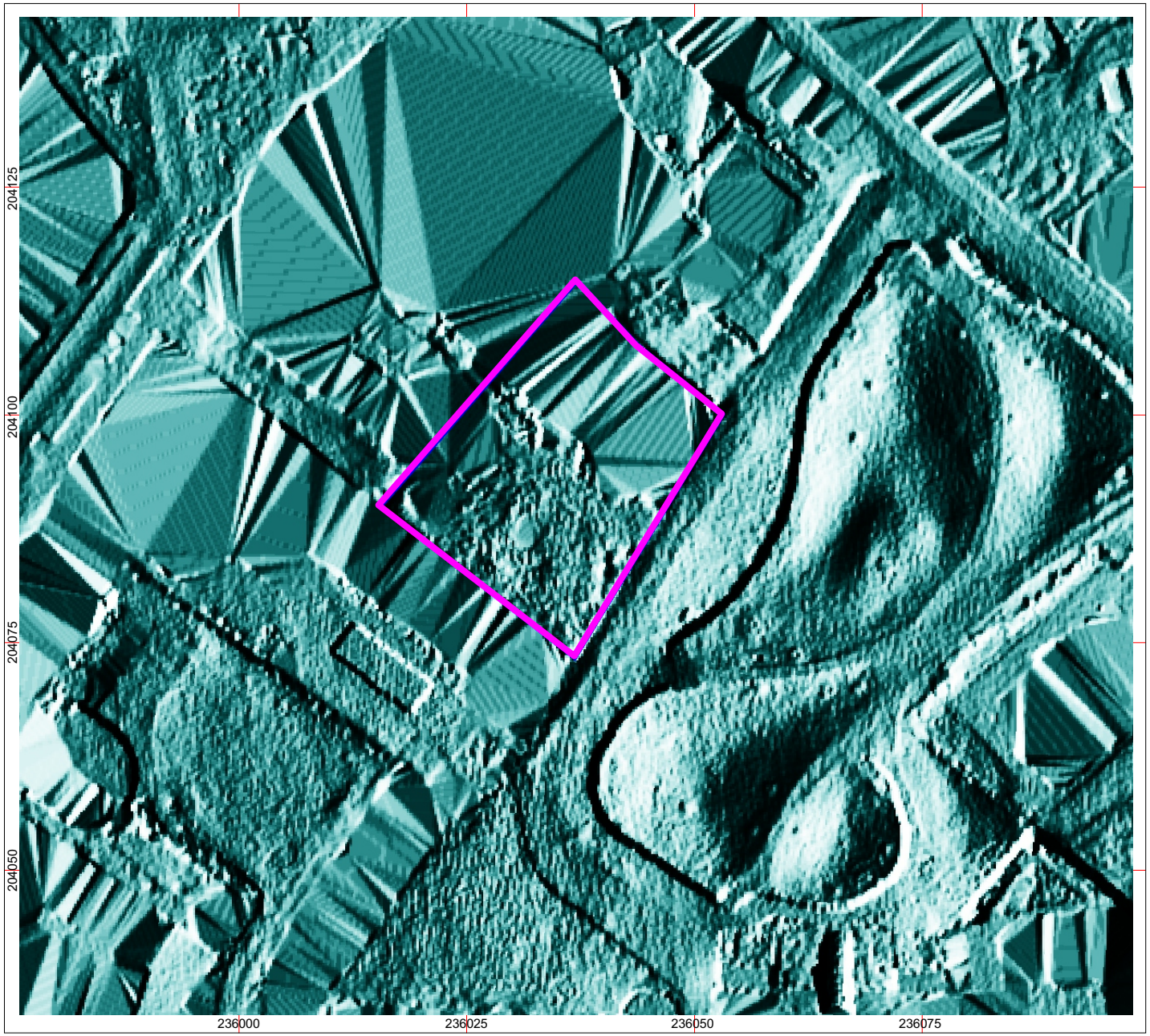

Project: Bree, Hof van de Deken - Projectcode: 2019K2

Bijlage 08: Multidirectionale hill shade model 0,25 m (bewerkt met histogramegalisatie) - Bron: www.geopunt.be

Datum aanmaak plan: 10/12/2019 situering plangebied magenta omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

noord

< 50 m >

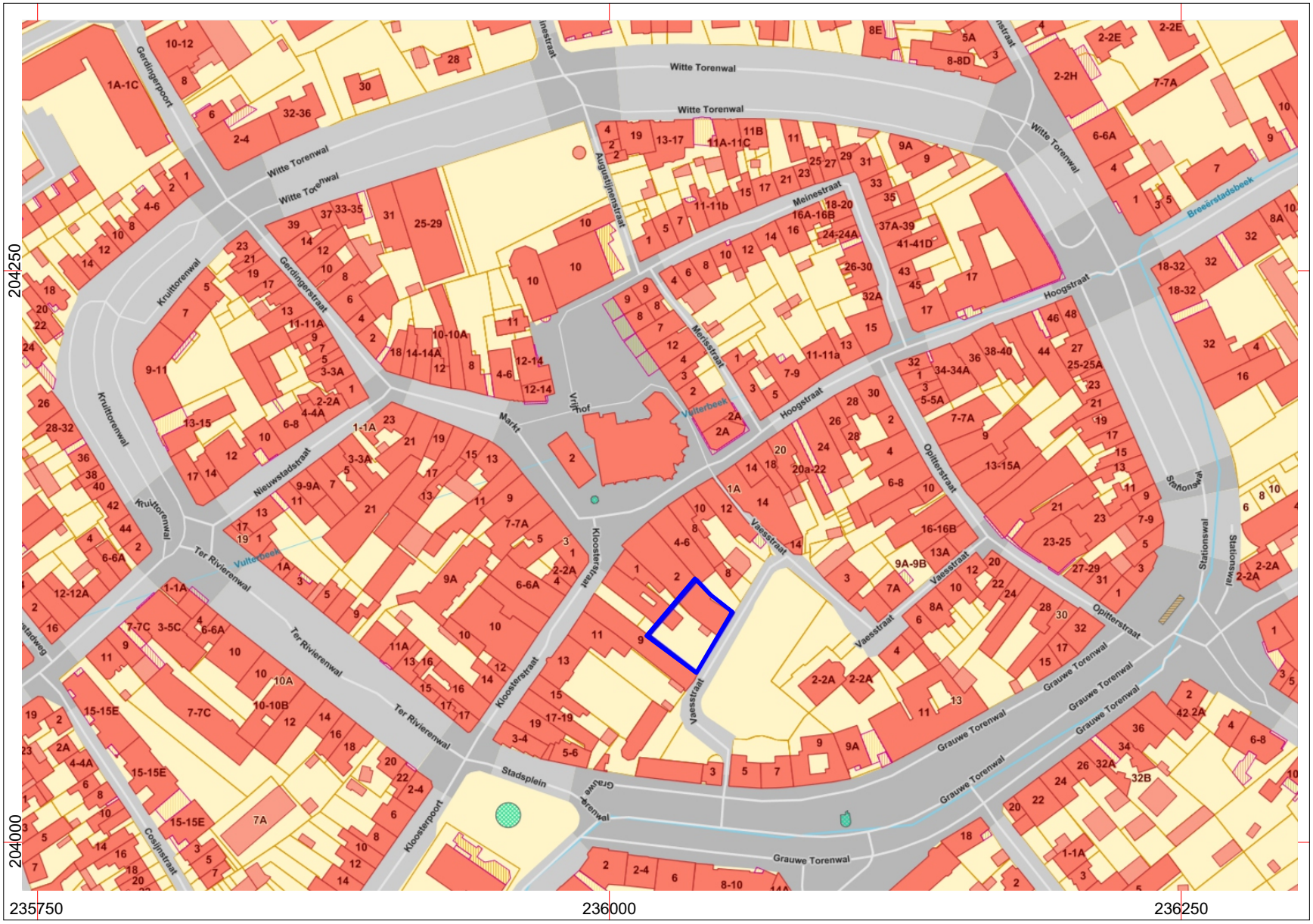

Project: Bree, Hof van de Deken - Projectcode: 2019K2

Bijlage 09: Situering van het projectgebied in de historische kern Bree-centrum - Bron: www.geopunt.be

Datum aanmaak plan: 10/12/2019 situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

noord

< 50 m >

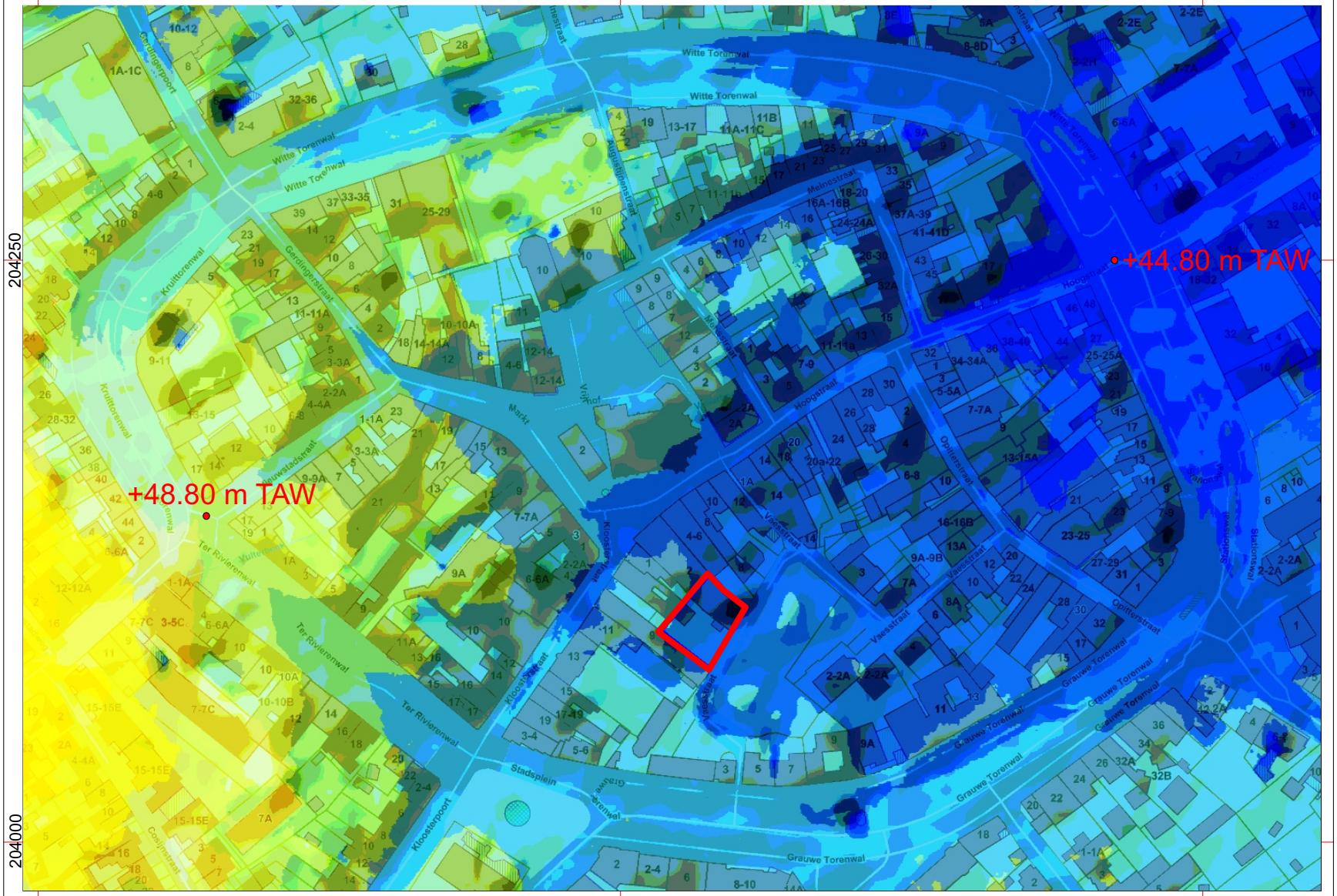

Project: Bree, Hof van de Deken - Projectcode: 2019K2
Bijlage 10: Digitaal hoogtemodel, terreinmodel 1 m, Bree-centrum - Bron: www.geopunt.be
Datum aanmaak plan: 10/12/2019 situering plangebied rood omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

< 50 m >

Project: Bree, Hof van de Deken - Projectcode: 2019K2
Bijlage 11: Hydrografische situering - Bron: www.geopunt.be
Datum aanmaak plan: 10/12/2019 situering plangebied rood omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

< 50 m >

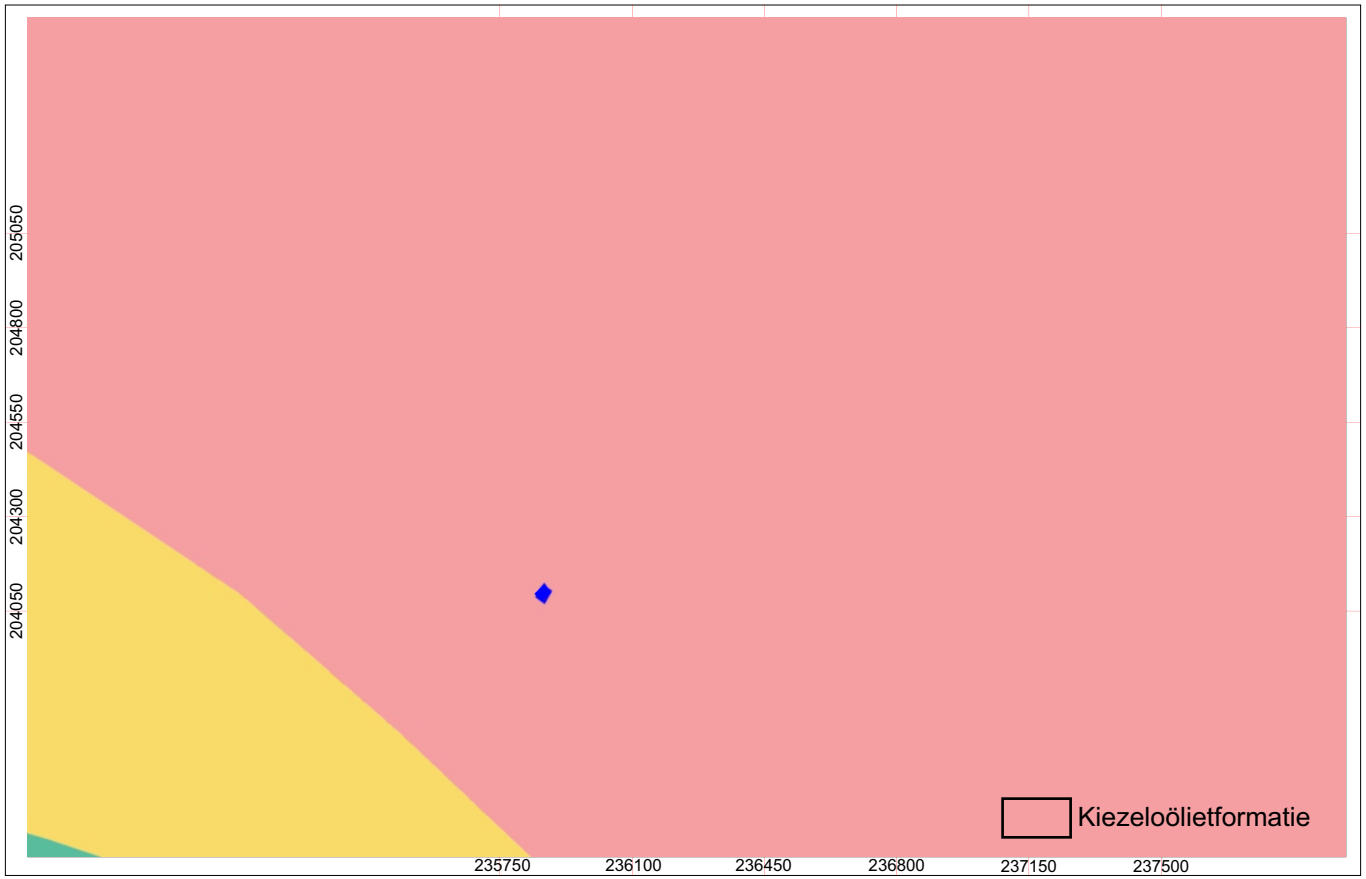

Project: Bree, Hof van de Deken - Projectcode: 2019K2
Bijlage 12: Tertiairgeologische situering - Bron: geopunt.be
Datum aanmaak plan: 10/12/2019 situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

<1000m>

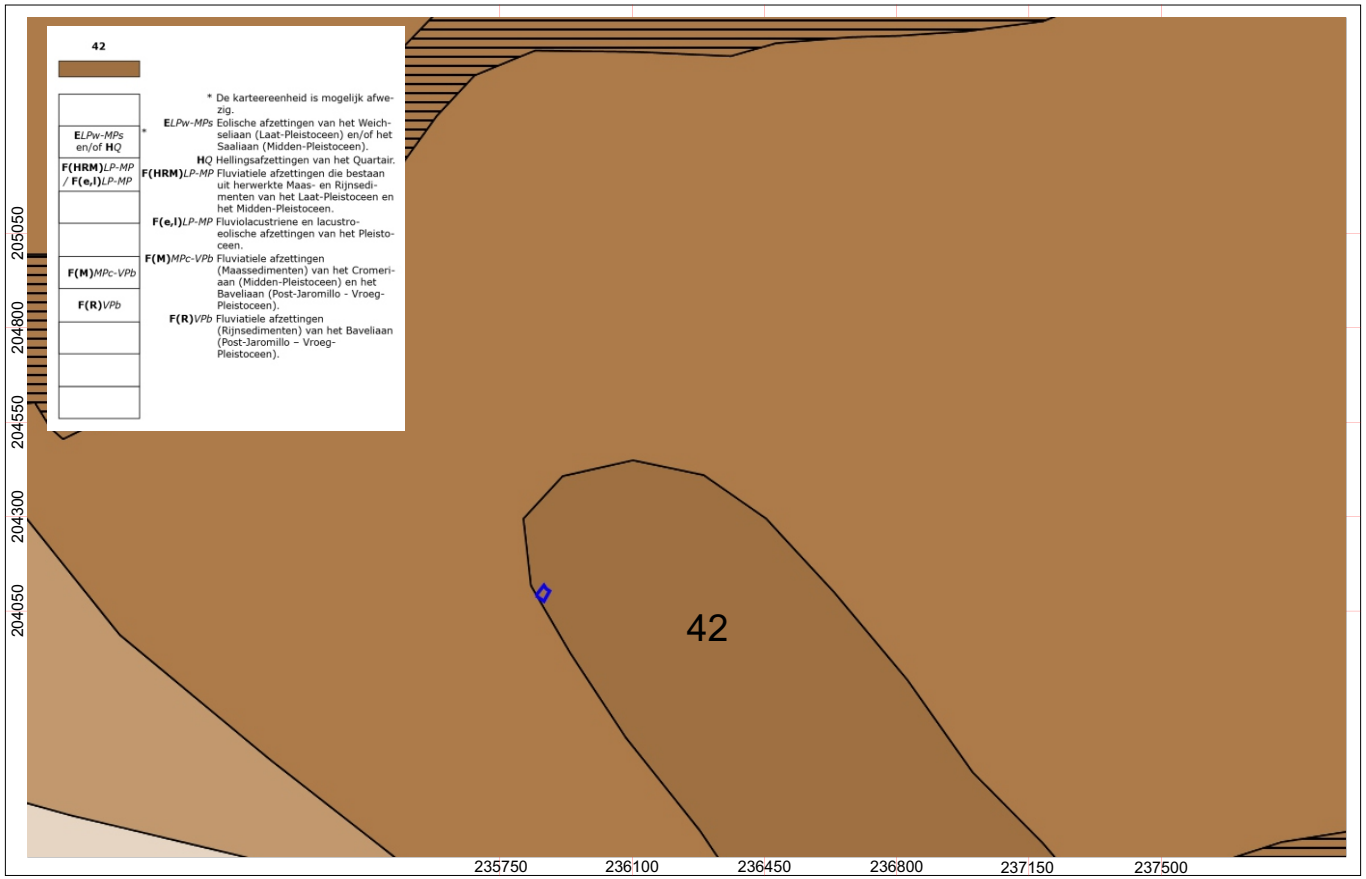

Project: Bree, Hof van de Deken - Projectcode: 2019K2
Bijlage 13: Quartairgeologische situering - Bron: geopunt.be
Datum aanmaak plan: 10/12/2019 situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

noord

<1000m>

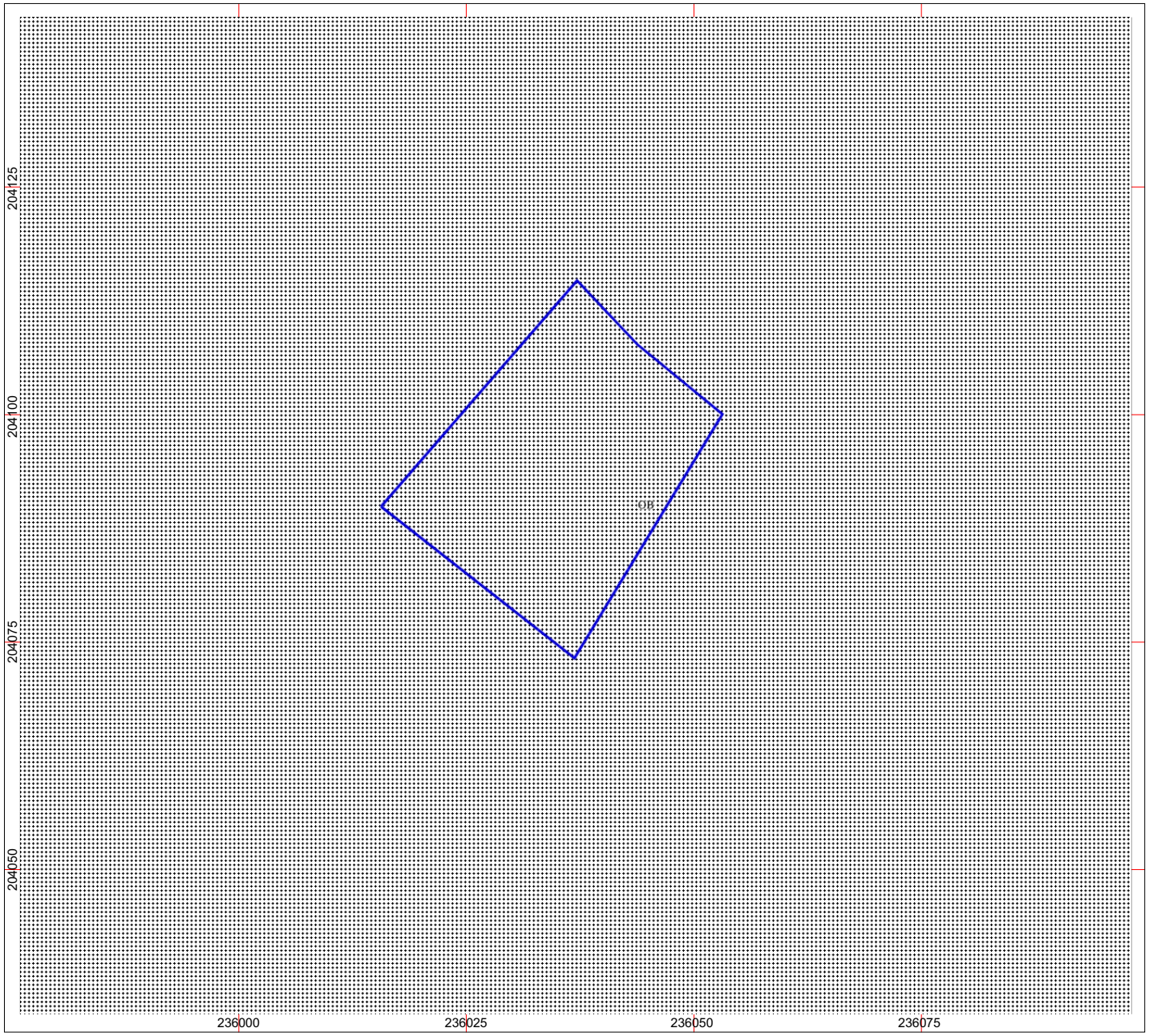

Project: Bree, Hof van de Deken - Projectcode: 2019K2
Bijlage 14: Bodemkaart van België (OB: bebouwd terrein) - Bron: www.geopunt.be
Datum aanmaak plan: 10/12/2019 situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

< 50 m >

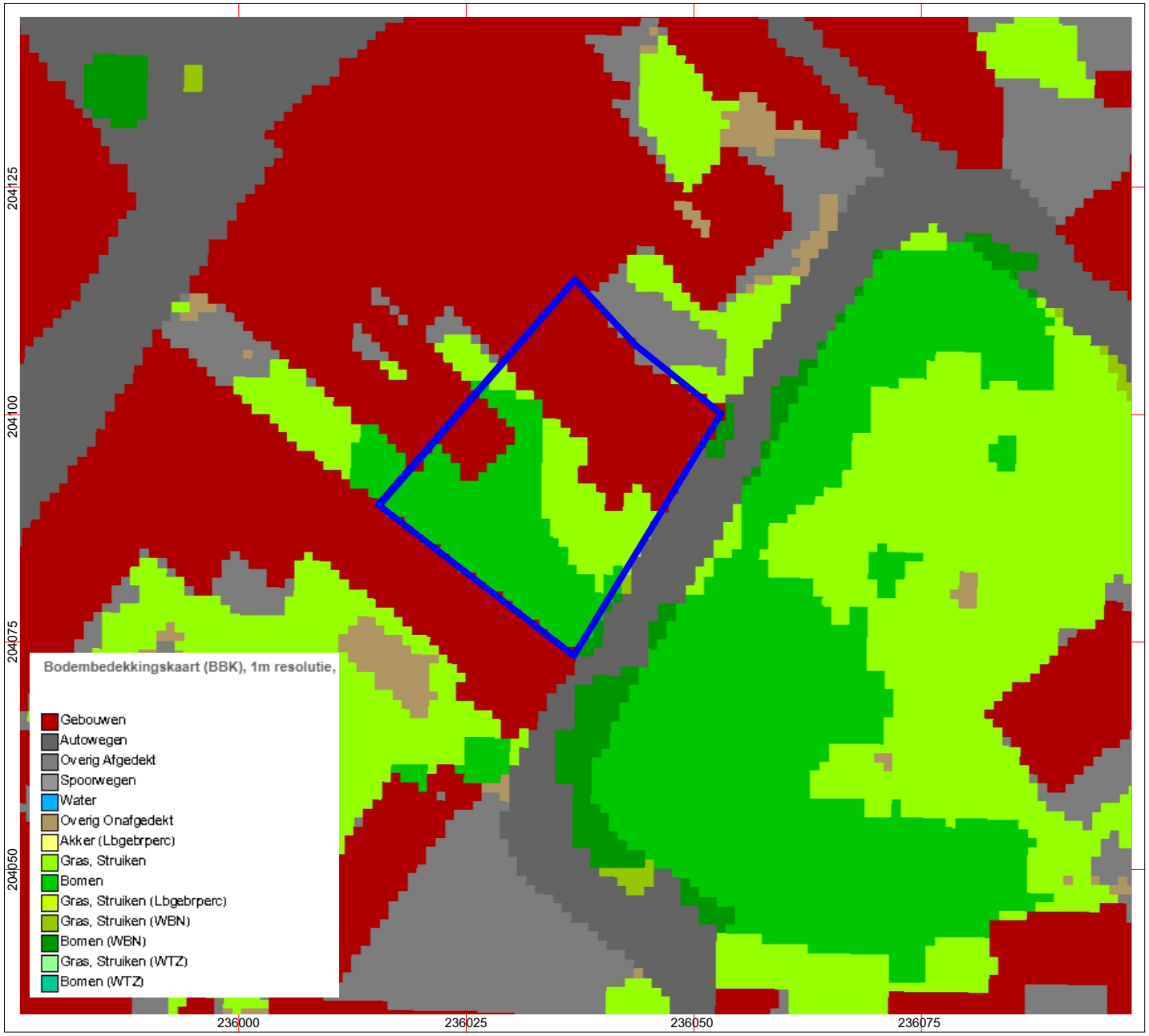

Project: Bree, Hof van de Deken - Projectcode: 2019K2
Bijlage 15: Bodembedekkingskaart opnamejaar 2015 - Bron: www.geopunt.be
Datum aanmaak plan: 10/12/2019 situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

< 50 m >

204250

204000

235750 236000 236250

Project: Bree, Hof van de Deken - Projectcode: 2019K2
Bijlage 16: Ferrariskaart (1771 - 1775) - Bron: www.geopunt.be
Datum aanmaak plan: 10/12/2019 situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

noord

< 50 m >

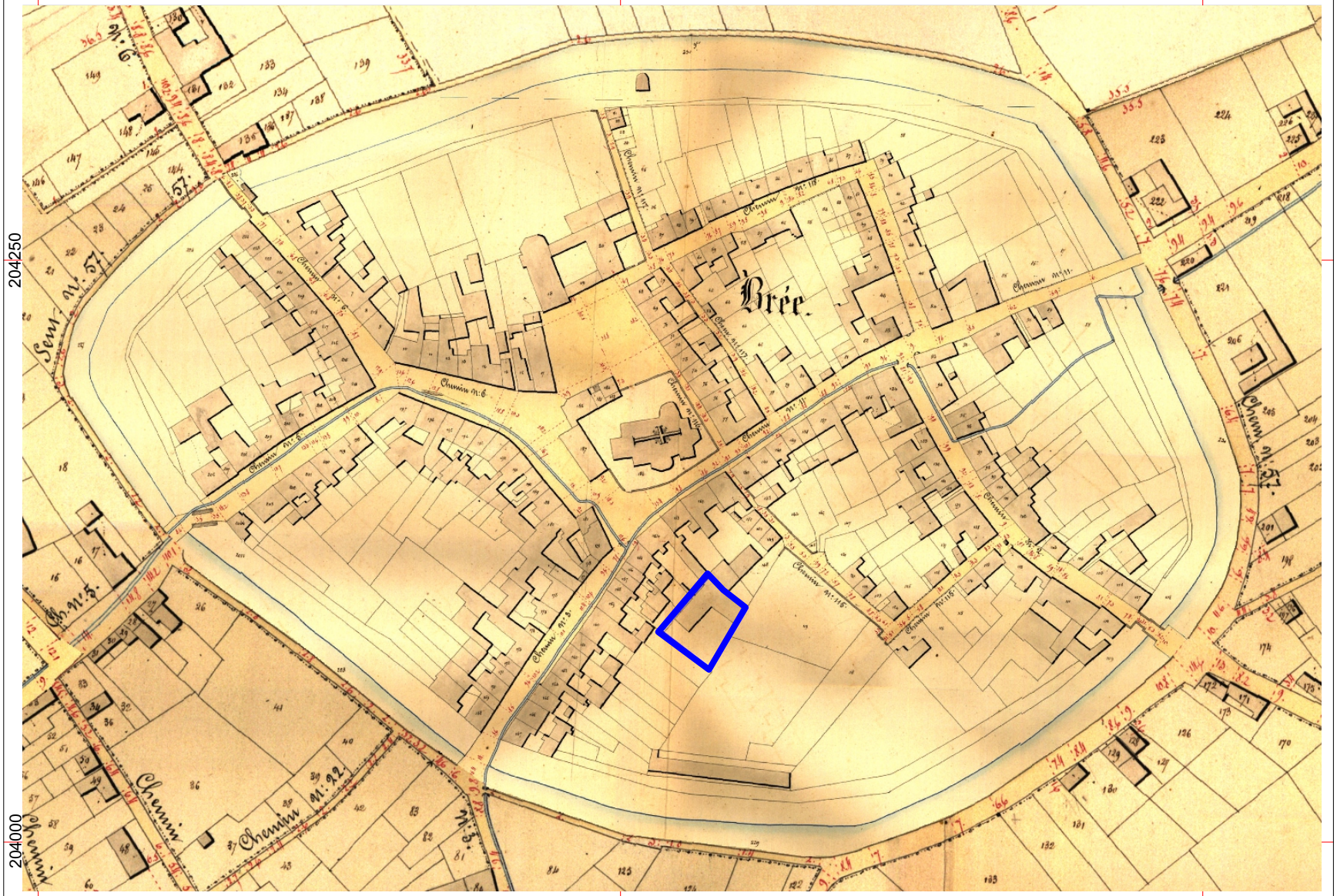
Brée
Chemin n° 92
Chemin n° 5
Chemin n° 6
Chemin n° 7
Chemin n° 8
Chemin n° 9
Chemin n° 10
Chemin n° 11
Chemin n° 12
Chemin n° 13
Chemin n° 14
Chemin n° 15
Chemin n° 16
Chemin n° 17
Chemin n°

204250
204000
235750
236000
236250

Project: Bree, Hof van de Deken - Projectcode: 2019K2
Bijlage 18: Vandermaelenkaart (1854) - Bron: www.geopunt.be
Datum aanmaak plan: 10/12/2019 situering plangebied rood omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

< 50 m >

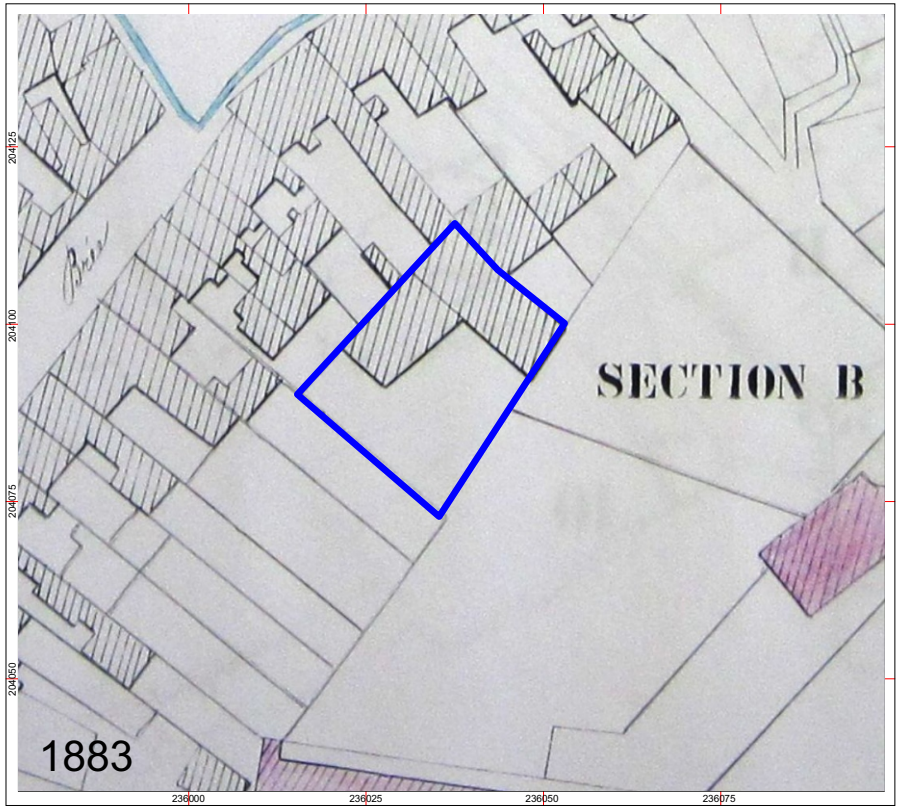

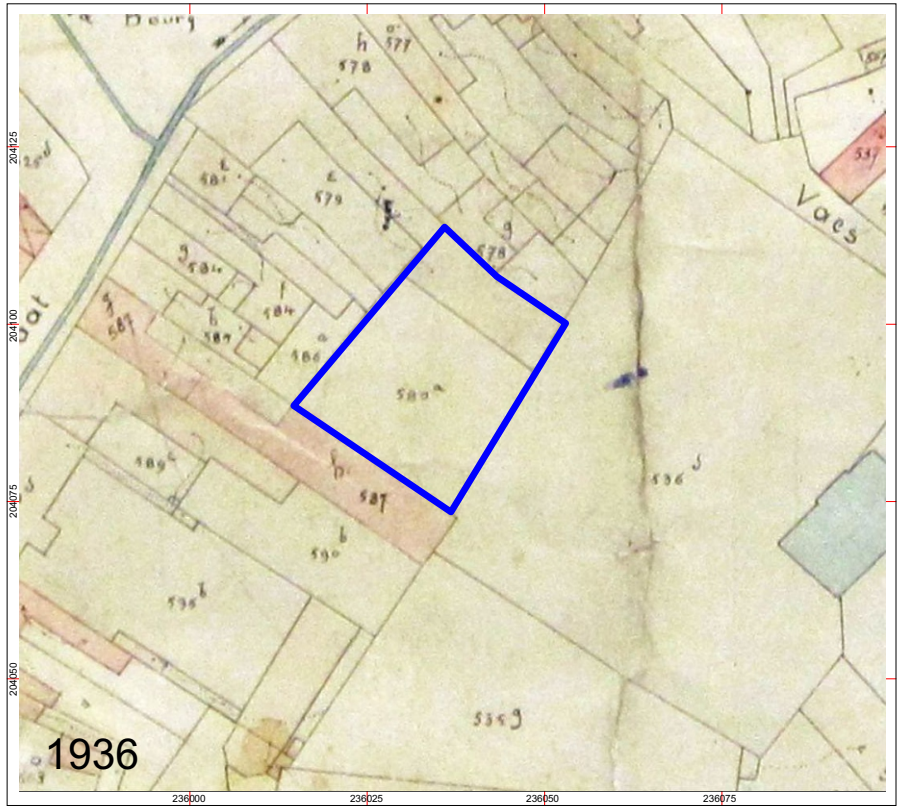

Project: Bree, Hof van de Deken - Projectcode: 2019K2
Bijlage 19: Wateratlas (1883) en Kadasterplan (1936) - Bron: archief stadsmuseum Bree
Datum aanmaak plan: 10/12/2019 situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

noord

< 50 m >

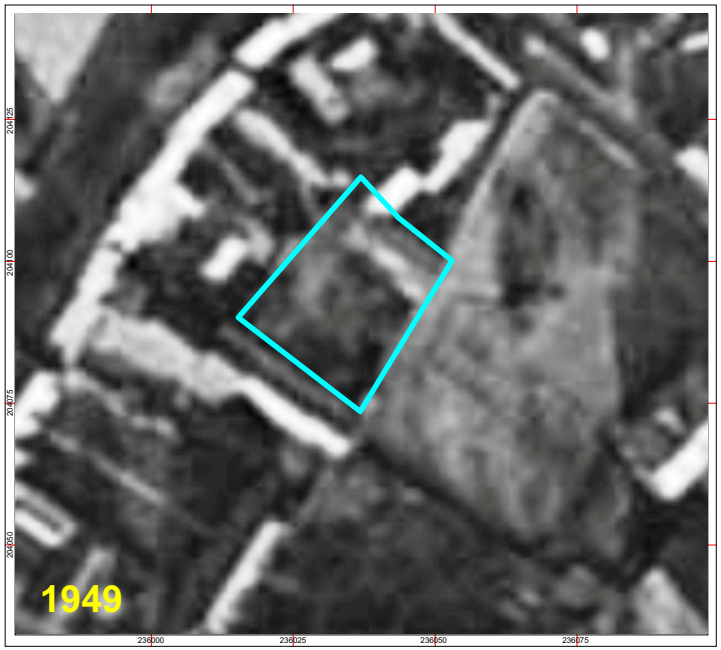

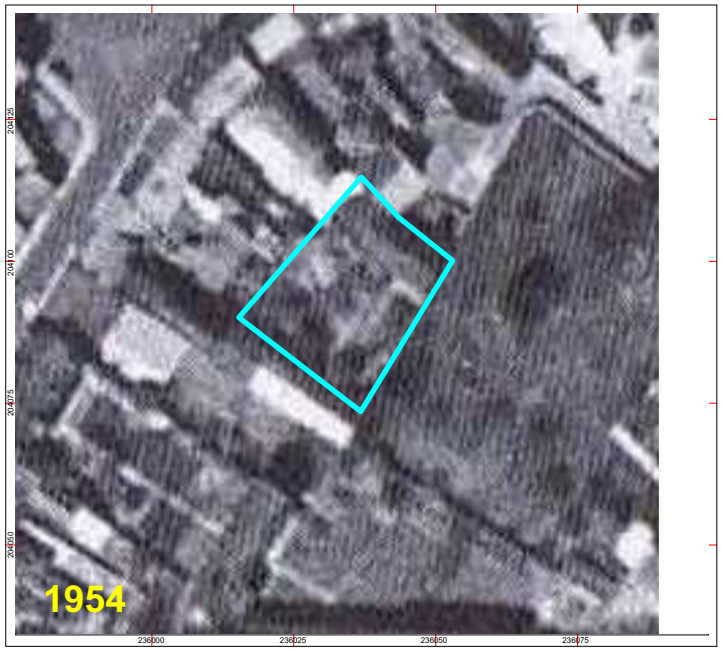

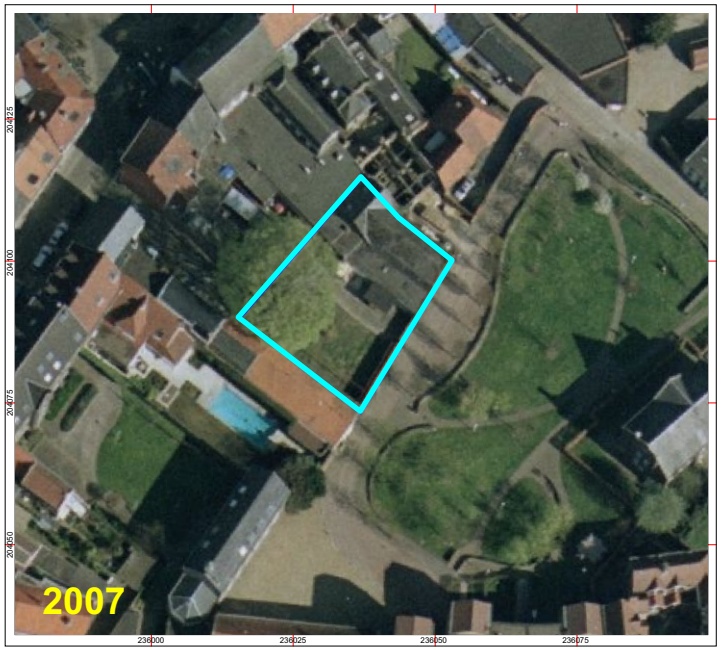

HAAST bvba

Project: Bree, Hof van de Deken - Projectcode: 2019K2

Bijlage 20: Luchtfoto's opnames 1949, 1954, 2007 en 2015 - Bron: cartesius.be en www.geopunt.be

Datum aanmaak plan: 10/12/2019 situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

noord

< 50 m >

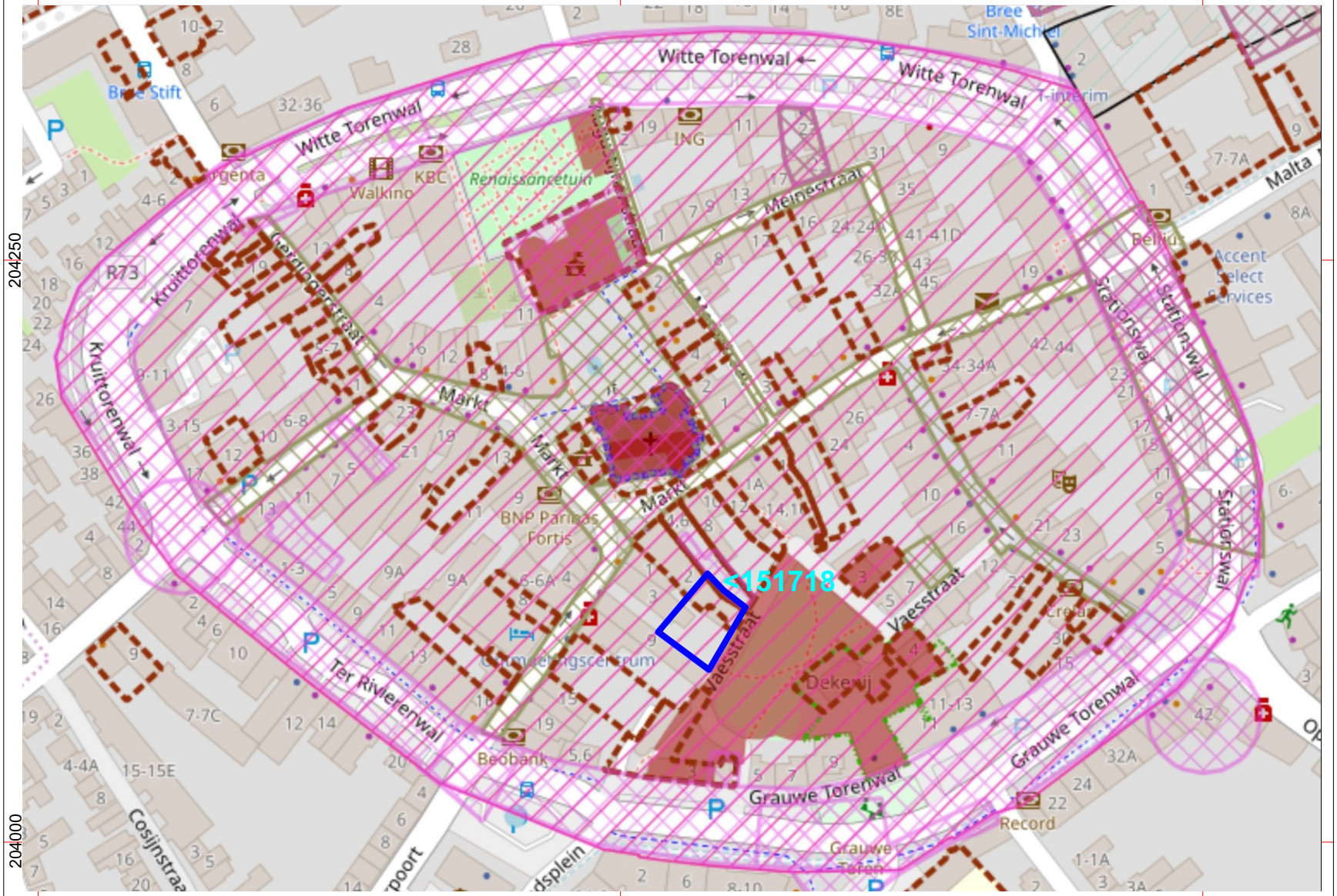

Project: Bree, Hof van de Deken - Projectcode: 2019K2
Bijlage 21: Uittreksel uit de CAI - Bron: cai.onroerenderfgoed.be
Datum aanmaak plan: 10/12/2019 situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

< 50 m >

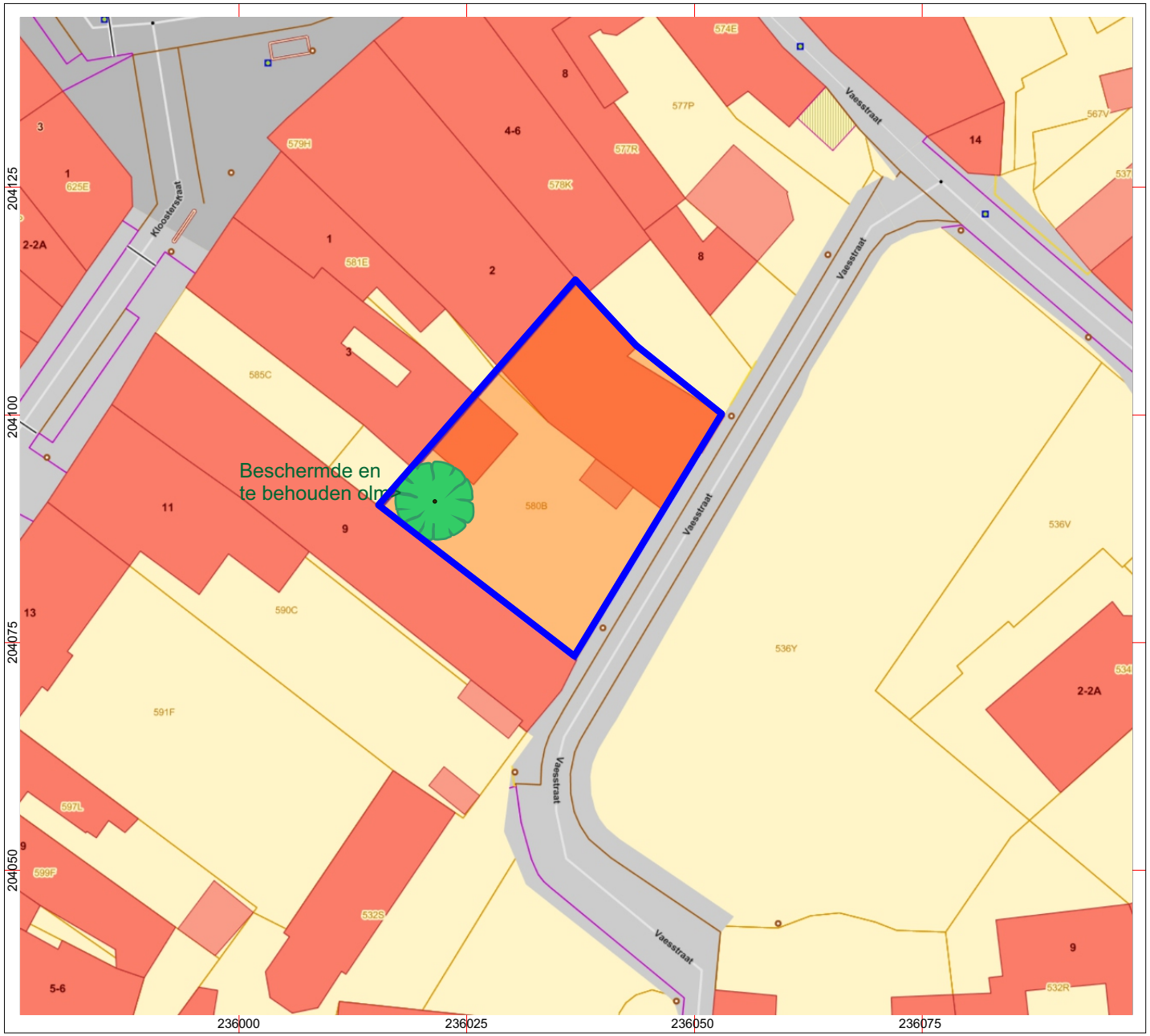

Project: Bree, Hof van de Deken - Projectcode: 2019K2
Bijlage 22: verstoorde zones - Bron: www.geopunt.be
Datum aanmaak plan: 10/12/2019 situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

< 50 m >

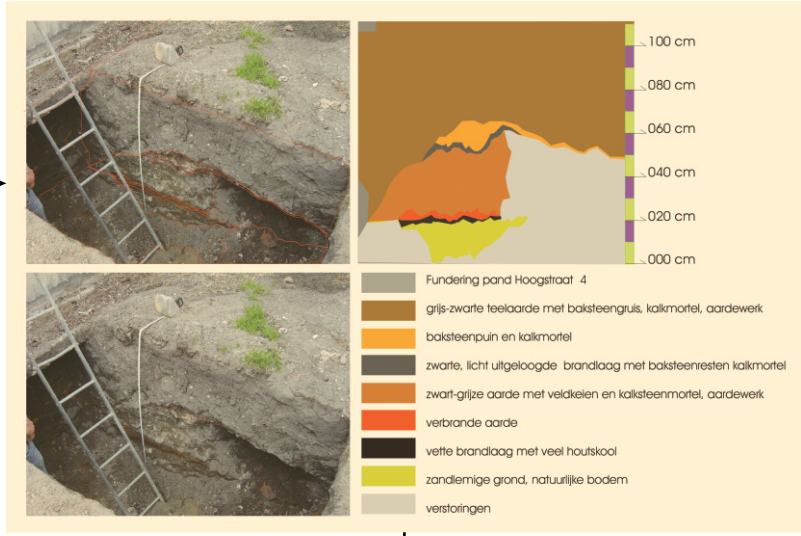

Chronologisch overzicht van het aardewerk aangetroffen in 2007

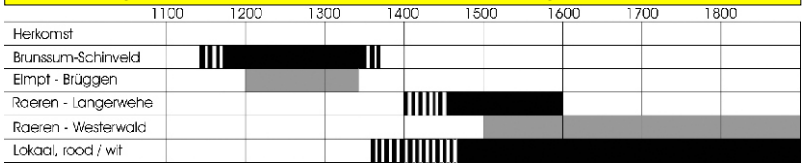

Situering proefput 1 in het opmetingsplan af te breken gebouw

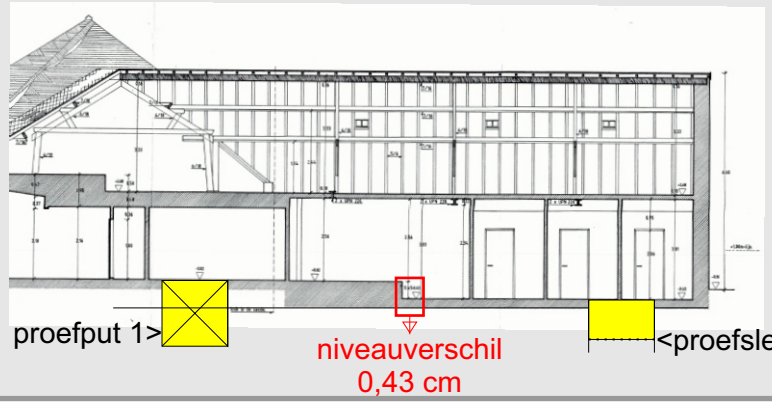

Project: Bree, Hof van de Deken - Projectcode: 2019K2
Bijlage 23: Voorstel inplanting proefputten en proefsleuven
Datum aanmaak plan: 10/12/2019 situering plangebied blauw omkaderd